

non sibi aut posse sufficere lacrimas. quanto nos possu
 ni dolore pecti. cum eorum qui in nostro sunt corpo
 re compellimur facinora deplorare. Quibus p̄cipue
 secundum beatum paulum. instantia cotidiana solli
 citudo omnium ecclesiarum. indefinenter incumbit.
 Quis infirmatur. & ego non infirmor. Quis scanda
 lizatur. & ego non uror. Plurimos enim sacerdo
 tes xpi atq; leuitas post longa consecrationis sue tem
 pora. tam de coniugibus p̄priis. quam eam deurpi
 comit subolem didicim̄ perisse. & crimen suum hac
 p̄scriptione defendere. quia in ueteri testamento sacer
 dotibus a ministris generandi facultas legitur. tri
 buta. Dicat mihi nunc quisquis ille est sectator
 libidinum. p̄ceptorq; uitiorum. si estimat quia in lege
 moysi passim sacris ordinibus ad dō nro laxata sunt stre
 na luxurie. cur eos quibus commutabantur sc̄a sc̄orum
 p̄monet dicens. Si estote qui & ego sc̄s sum dñs dñ
 ur̄. Cur etiā p̄cul asinus domibus inno uicis sue in
 templo habitare. uisum sunt sacerdotib. Hic uidelicet
 ratione. ne uel cum uxoribus possint carnale ec̄e ce
 re commercium. & scientie integritate fulgentes.
 acceptabile dō munus offerrent. Quibus expleo deter
 minatus sue tempore uxorius usus. solius successionis causa
 fuerat relictus. quia non ex alia nisi ex tribu leui quisquā
 ad dī ministerium fuerat p̄cepto admitti. Vnde & dñs ihe
 cum suo nos illustrasset aduentu. in euanglō prestat. quia
 legem uenerat implere. non soluere. Et ideo ecclām
 cuius sponsus est. forme castitatis uoluit splendore radiare.
 ut iudicio iudici cum rursus aduenerit. sine macula & ruga
 eam possit. sicut p̄ aplm suum instituit reperire. Quam
 sanctionum omnes sacerdotes atq; leuitas insolubili lege p̄
 stringuntur. ut adie ordinationis nre sobrietati ac pudicitie.

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 7, fol. 48r*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erheben

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

c. l. iii. medicatio in elemosina. **I** T E M D E F O D I O.

In secundo anno remissio est penitentiae. denarius domini usque in epiphania. et de pascha usque in pentecosten. Et qui non potest sic agere penitentiam sic superius diximus. in primo anno eroget in elemosinam solidos .xx. vi. et in secundo .xx. et in tertio .xxviii. hoc sunt solidi. lxx. iiii. De penitentia quomodo se redimat.

Occriminalibus culpis recurrat ad euangelium sic Laches domino dicitur.

Dicitur dimidium bonorum meorum dei pauperibus. et si alicui aliquid iniuste abstulit. reddo quadruplum. Et ille meruit ad nos audiri. quia hodie filius huic domui aduenit. hoc est remissio

c. l. v. sio omnium peccatorum suorum. **D** E F O D I O.

Item secundum patrum traditionem si forsitan in presenti noster. cui aliquid iniuste abstulit. aut non possit animam eius sic euangelium dicit facere. medicatio donet. consideransque hoc quantum ipse expensit in argento. eroget in elemosinam. et aliud tantum. quantum ualeat ipsum argentum. de mancipiis dimittat liberos. aut captiuos redimat. et omne quod iniuste egit. ab illo die non repetat. et de quo defuerit peccare. non definit corpus et sanguinem christi communicare. sciaturque se ad illam sententiam ad iungi. quam Laches meruit.

Et illud non est dimittendum quod apostolus ait. quod pro corpore peccauit. pro corpore emendat. hoc est precium. uigilias. et orationes. et obsecrationes ad deum. quia scriptum est. Non enim dantes ullam offensionem. ut non turpetur ministerium dei. sed in omnibus exhibeamus nos metipsos sicut dei ministros.

c. lvi. De penitentibus non cogendis.

Ut nullus laicus aut presbyter penitentie inuitet iunium bibere. aut carne manducare. nisi ad presbyteris precepto. id est. uel. uel. de iuniorum. iuxta qualitatem penitentiae dederit.

a. c. lvi. Ex epistola de men. tis. pa. pe.

Siquis ieiunare debet et non potest. primo die in pane et aqua

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 7, fol. 228^r*

Foto: Alfons Steber - Lichtbild-foto, Staatsbibliothek

Belegexemplare erhalten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

facta fuerit resurrectio corporū. utrum ibi cibi
 ac potus necessitas nulla erit. quę corruptioni tan-
 tum in hac uita tribuitur. non in corruptione &
 immortalitati. quę post hanc uitā ē futura. Ut
 etenim ibi uita quod iulian⁹ pomeri⁹ ait. omni
 corruptione ac mortalitate consumpta. Non
 enim ibi erit ulla carnis infirmitas sed natura. Hic
 q̄ ubi potest caro mori. cibo ac potu uiuanda ē. ne mor-
 ti succumbat. In illa autē uita ubi mori non poterit.
 nihil requireret alimonie. quia immortale nec fa-
 mis potest. nec sitis occidere. Quod si nob⁹ contra-
 rio illud obicit. quod post resurrectionē dñs cum
 discipulis suis manducasse p̄hibet. & ob hoc exem-
 plo ei⁹ resurgentes commessuri credantur. Mandu-
 cauit plane ait idē doctor dñs nr̄. non indigen-
 tia sed potentia. nec ut infirmitati carnis sue con-
 suleret. sed ut inuera carne se dubitantib⁹ resur-
 rexisse monstraret. Qui utiq; si sp̄s eet. & sicut
 tunc putabat. aliquid carnalis cibi non sume-
 ret. Sumpsit autē ut confirmaret eos ^{fide} quę coe-
 perat fluctuare. & sibi n̄ facilitate. sed necessita-
 tē manducandi ostenderet defuisse.

Qd carnalib; indumentis natura nr̄a n̄ eget.

Excod. **P** LURIMORUM DOCTOR

Sententiis diffinitū ēē n̄ ambigo. quod resurrectio
 nis illius ultimē gl̄a. n̄ sint corporib⁹ necessaria te-
 gumenta. ubi nec infirmitas ulla erit. unde possit
 caro incorruptibilis & immutabilis occidi. nec ali-
 quā peccatum quo cogatur anima beata confun-
 di. intantum ut maiores nr̄i diffiniant eos qui
 talia credunt. Itē qui dicunt resuscitatos uestimē-
 tis eēre. omnia bona que dicuntur futurum.

Abb. 119

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 7, fol. 248r*

Foto: Alfons Streber - Lichtbild-telle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

xlvi. **S**iquis uult conjugatus conuerti ad monasteriū non ē recipiendus. Ex dictis Basil. pp.
 nisi prius a coniuge castimoniā pfitente fuerit absolutus. Nā
 si illa uiuente illo p̄ incontinentiā alteri nupserit, pcul
 dubio adultera erit. nec recipit̄ apud dñm eimodi uiri cūct̄
 sio. cui⁹ sequit̄ conjugalis federis pstitutio. Tales ḡ tunc sine
 culpa secunt̄ xp̄m relicto scto. si habeant ex pari uoluntate ca
 sitatis consensum.

xlv. **E**xcepta fornicationis causā uirū uxore relinquere nullaten
 o cēdit. quia postquā copulatione coniugū atq; mulieris
 unū corpus efficit̄. non potest ex parte conūti. ⁊ ex parte in scto

Ex regulis ggern.
 ad adri⁹ notarium.
 Capitulo. lxxx.

xlvi. **S**i monachus in monasterio adulteriū cōmiserit. Imanere.
 aut peculiare habere p̄sūserit. aut furtū fecerit. & hoc abbā
 p̄se non emendauerit. & ep̄o uel archidiacono n̄ innotuerit. ad
 penitentiā agenda in alio monasterio ipse abbas retrudatur.

xlvii. **U**t monachi uel monachę compadres habere n̄ presumant.

Ex cōcilio augustinen.
 si. capitulo. v.

xlviii. **P**lacuit in monasteriis n̄ esse suscipiendū seruū ad monachū
 faciendū. p̄ter p̄p̄u dñi uoluntatē. Qui ū hoc constitutū nr̄m
 excesserit. cū a cōmunionē suspendi decretum⁹. ne nomen do
 mini blasphemetur.

Ex cōcilio archien.
 Capitulo. iiii.

xlviii. **N**ullū uero recipere in monasteriū seruū. obtentu monachi
 p̄ter domini sui conscientiam licet.

Ex cōcilio calcedonen.
 si. capitulo. iiii.

i. **D**e cellariis monasterii. ut non auari mittantur. sed quales
 regula precipit.

Ex cōcilio aquispala
 ti. habito.

ii. **S**epe contingit. ut in monasterio furta ppetrentur. & qui
 hec cōmittant ignorentur. Ideo statui⁹. ut quando i
 psi fratres de talibus se expurgare debeant. missa ab abbate
 celebretur. uel ab aliquo cui ipse abbas p̄cepit. p̄sentib; fr̄ib; &
 sic in ultima missę celebratione p̄ expurgatione sua corpus & san
 guinē dñi. p̄cipiant. quatin⁹ ita inde innocentē ēē ostendat̄.

Ex concilio Worma
 tenci.

iii. **P**r̄br̄ potest abbatissā consecrare. cū missę celebratione.

iiii. **M**onasteria puellarū longius a monasteriis monachorū. aut p̄p̄

Ex concilio agathē
 si. Capitulo. xxviii.

Abb.: 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Stadtbibliothek Bamberg

Sign.: *MfC. Can. 9, fol. 20r*

Bild zum Abrufen über:
Stadtbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

Admittunt passim ad ordinē sacrum quib' nulla nataliū. nulla
morū dignitas suffragat'. Et qui a dominis suis cōsequi libertatē
minime potuerūt ad fastigiū sacerdotū tāqm̄ scruiis uilitas.
hō honorē iure capiat. puebunt'. & pbari dō posse credit'. q̄
domino suo necdū se pbarē potuit. Duplex itaq; in hac parte
reatus ē. qd' & sacrum ministeriū talis cōsorti uilitate polluit'.
& dominorū qntū ad illicitę usurpationis temeritatē p̄tinet
iura soluunt'. ab his itaq; frēs km̄. om̄s ur̄. puincie abstine-
ant sacerdotes. & n̄ tantū ab his. sed aliis etiā q̄ originali aut
aliqui cōditioni obligati s̄. uolum' tēpari. n̄ forte eorū petitio.
aut uoluntas accesserit. q̄ aliqd sibi in cōsuetudine potestatis.
Debet enī cē īmunis ab aliis q̄ diuine milicie fuerit aggr̄gand'.
ut a castris dñicis q̄bus nom̄ ei' ascribit'. nullis necessitatib' in-
culis abstrahatur.

Nullus cleric' ad gradū pbr̄i pmoueat'. n̄ ut scriptū in canonib'
habet'. Si enī p̄pt' dī dilectionē q̄s de scruiis suis quēqm̄ elegerit.
& docuerit literas. & libertatē cōdonauerit. & p̄ uicēssionē erga
ep̄m pbr̄m effecerit. & scdm̄ aptm̄ uictū & uestitū ei donaue-
rit. ille aū postea in supbia elat' missā dominis suis & canonical
horas obseruare & psallere renuerit. & eis iuste obedire. dicens
se liberū ēē. noluerit. & q̄si libere cui uult homo fiat. hoc scā
synodus anathematizat. & illū a scā cōmunionē arceri iudicat.
donec resipiscat. & dño suo obediat. Sin aū obstinato animo.
& hoc cōtēpserit. accuset' ap'd ep̄m q̄ eū ordinauit. & degredet'.
& fiat seruus illi' id' dñi sui sic nat' fuerat. Quis ū talē secum
habuerit. postea quā rē illi' p̄dictā audierit. & dño n̄ reddide-
rit suo. uel ase p̄cecerit. siue ep̄s. siue comes. siue cleric'. siue
laic'. anathematis illi' societate nodat'. p̄gnā ex cōmunionis
Seruus si absente aut nesciente dño suo. ep̄o sciēte qd' seruat
seruus sit. pbr̄ aut diacon' fuerit ordinat'. ipso in clericat' of-
ficio p̄manente. ep̄s eū dño duplici satisfactione cōpenset.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. Can. 9, fol. 9v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

Ex concilio Mo
pino censi.
aprilis 11

Qui percussit proximum nesci? & heri. & nudius tertius nullum contra eum habuisse odium comprobatur. sed abisse simplicitatem in siluam cum eo ad ligna cedenda. & in succisione lignorum securis fugerit de manu. aut ferrum lapsum de manubrio. amicum eius percussit & occiderit. hic ad unam superius dictarum urbium confugiat & uiuat. ne proximo eius cui sanguis effusus est. stimulo doloris percutiat animam eius. Be eo uero qui per industriam aliquem occiderit. in exodo scriptum est. Siquis de industria & per insidias occiderit proximum ab altari meo euellat eum ut moriatur.

Et in deuteronomio. Siquis inquit odio habens proximum suum insidiat fuerit uite eius. & surgens percussit eum & mortuus fuerit. & fugerit ad unam de superius dictis urbibus mittent seniores ciuitatis illius. & rapiant eum de loco refugii. & tradant eum in manus proximi eius cui sanguis effusus est & moriatur. nec misereberis eius. Si ergo illum quem dominus dignum morte esse iudicauit. reum non esse quis dicit. quoniam contra legem dei non existit. quod hoc quod dominus precepit cassum esse contendit. Sed inter hec sciendum est. quod magna distantia est inter legitimum principem. & sediciosum tyrannum. inter eum qui subire nititur christiane pacis tranquillitatem. & illum qui armis contra iniquitatem certat defendere equitatem.

Iudiciu The
odori.

Siquis cum rege in publico occiderit hominem xl dies penitet.

xlvi

Ex ecclia
Agathen
si. Cap. x.

Itaque censum homicidas a comunione ecclesiastica submouendos. nisi penitentie satisfactione admissa crimina diluerint.

xlvi

Ex ecclia
Wormaten
si. Cap. iiii

Siquis insanicus aliquem occiderit. si ad sanam mentem peruenit. leuior ei penitentia imponenda est.

xlvi

Abb.: 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Can. 9. fol. 52^r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

Ex decretis
martini epi.
cap. viii.

Soror autē que de alia sorore nesciunt. licentiā habeat nubendi.

Siqua mulier duos fr̃s. aut si quis uir duas sorores duxerit. a cōmunionē p̃uenit usq; ad mortē. In morte p̃ mīa uaticum accipia t.

Ex cōcilio Olati
cenfi. Cap. v.

Item indicatū est quendā stuprasse q̃ndā feminā quā postea fr̃ ei' accepit uxore. Statuer̃ cū qui stuprauit. & ase stupratā fr̃i celauit. q̃a geminauit peccatū penitentiā districtiori casti gaudiū. Coniugiū tale dissolui oportere. & mulieri quidē numq; potestate dari nubendi. Ius autē p̃ mīa cōgiū indulgere. s; cum penitentiā.

Ex cōcilio Tribu
riensi. cap. xii.

Siqs cū uxore fr̃is sui dormierit. adult & mecha dieb' uite sue absq; cōgiū maneant. Ille ū cui' uxor fuit. si uult aliā cōge accipiat.

Ex cōcilio apē
vermeriā.

Si fr̃ cū muliere fornicat' fuerit. & fr̃ nesciens cū eadē cōcubu erit. mulier dieb' uite sue peniteat. Post penitentiā aū fr̃ ignarus sceleris. coniugiū accipiat si uult.

Ex cōcilio Tri
buriensi.

Quidā desponsauit uxore & dotaui. cū ea coire n̄ potuit. quā fr̃ ei' clanculo corrupit. & grauidā reddidit. Decretū est ut quāuis eē n̄ potuerit legitimo uiro. desponsatā tam fr̃i fr̃ habere n̄ possit. sed mechus & mecha fornicationis qdē uindi ctā sustineant. licita ū eis cōgia n̄ negent.

Ex eodē.
cap. xliii.

Siquis cū qualib; fornicat' fuerit. & eo nesciente fili' ei' t fr̃ ei'dē rei inscis cū eadē se polluerit. & postquā se pollutū eē cognouerit. confessus fuerit. & hoc se nescire cū iuramento cōfirmauerit. q̃a hoc penituit & cōfessus fuit. post pactā cōgru am penitentiā legitimo utat' matrimonio. ne iterū morden te crudelissima libidinis bestia saltiet. & uoragine fornicat ionis incidere uideat. Nam ut hieronim' ait. ferreas m̄tes domat libido. Mulier ū que tantū nefas cōmiserat. ulterius peniteat. atq; continens & innupta p̃maneat.

Ex cōcilio Tribu
riensi. Cap. i.

Introgatū est si quis cū filia matertere sue t amite. ut auun

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 9, fol. 65v*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeien
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

excommunicationis hoc faciant. Si uero inter annum causam suam expurgare contempserint. nulla eorum uox postea audiat.

cxvii Sicut exigente culpa digne quis a sacramento communionis erigitur. insonantibus nullomodo talis debet irrogari uindicta. Cōperim siquidem quod laurentius episcopus & coepiscopus noster nullis te culpis ex tantis communione priauerit. Ideo huius precepti nostri auctoritate munit officium tuum securus pagis & communionis sine aliquo sume formidine. Inuad te preterea necessaria duximus ad hortandum utilitate. ut in cunctis utilitatibus ecclesie tue pure ac diligenter exhibeas. quatenus nec offensam te aliqua de neglecto respiciat. Et culpam siquidem in te propter quod dominici corporis & sanguinis communione fueras priuatus. ut latens inuenta est fidei tue puritate detergas.

Ex regulis aggorum. caput. clviii. ad magnum episcopum mediolanensem.

cxviii Dictum est nobis presbiteros propter suam negligentiam canonicis degradatos. & seculares amisso gradu uiuere. & penitentiae agende bonum negligere. Unde statui ut gradu amisso agende penitentiae gratia in monasterio. aut canonico aut regulari mittantur. Si uero hoc fieri causa quolibet prohibuerit. ubicumque sint penitentiam agere non desistant. Si autem amisso gradu seculares uiuere uoluerint. & penitentiam agere neglexerint. ab ecclesie communione separentur.

Ex ecclesia Mogontien. si. caput. xli.

cxviii Nostri presentium latore epiphanius presbiterum quendam sardorum literis criminaliter accusatum. cui nos ut ualuumus discutientes causam. nihilque in eo obiectorum repentes. ut ad locum suum reuocaretur absolui. Criminis uero auctores te uolumus perscrutari. & non quod easdem insinuas episcopus. paratus fuerit hoc quod obicit. canonicis atque districtissimis probationibus edocere nullatenus ad sanctae mysterium communionis accedat.

Ex reg. 88. caput. ccxv. ad ianuarium episcopum sardicensem.

cxv Dum quidam frater abbatem iohannem tali sermone frequenter requiret & dicens sed faciam patrem quod cecidi. ille respondit. Surge inquit. Iuo uero se exurrexisse & iterum cecidisse. professus respondit. Et iterum adhuc surge. Cum autem frater frequenter surrexisse. & frequenter cecidisse narraret. eodem uero senex utebatur sermone exclamans.

Ex dictis Sessu cum multis heremitis.

Abb.: 1:1

Zur Veröffentlihung
der Zeichnung und Angabe:

Stadtbibliothek Bamberg

sign. Mus. Can. 9, fol. 83r

Bezugsempfänger bitte an:
Stadtbibliothek Bamberg
Komm. Bibliothek. Domplatz 8
D-96040 Bamberg

excommunicationis hoc faciant. Si uero inter annum causam suam expurgare contempserint. nulla eorum uox postea audiat.

Sicut exigente culpa digne quis a sacramento communionis erigitur. insonatibus nullomodo talis debet irrogari uindicta. Cōperimus siquidem quod laurentius episcopus & coepiscopus noster nullis te culpis ex tantis communionem prauauerit. Ideo huius precepti nostri auctoritate munitur officium tuum securus page. & communionem sine aliquo summe formidine. Inuid te preterea necessaria duximus ad hortandum utilitate. ut in cunctis utilitatibus ecclesie tue pure ac diligentem exhibeas. quantum nec offensam te aliqua de neglecto respiciat. Et culpam siquidem in te propter quam dominici corporis & sanguinis communionem fueras prauus. ut latens inuenta est fidei tue puritate detergas.

Ex regulis aggori.
capitulum clym. ad mag
num episcopum mechiola
nensem.

Dictum est nobis presbiteros propter suam negligentiam canonicè degradatos. & seculariter amisso gradu uiuere. & penitentiae agende bonum neglegere. Unde statuumus ut gradu amisso agende penitentiae gratia in monasterio. aut canonico aut regulari mittantur. Si uero hoc fieri causa quolibet prohibuerit. ubicumque sint penitentiam agere non desistant. Si autem amisso gradu seculariter uiuere uoluerint. & penitentiam agere neglexerint. ab ecclesie communionem separentur.

Ex ecclia Mogontien
si. Capitulum xl.

Nosti presentium latorem epiphanius presbiterum quondam sardorum literis criminaliter accusatum. cui nos ut ualuumus discutientes causam. nihilque in eo obiectorum repentes. ut ad locum suum reuertereatur absoluumus. Criminis uero auctores te uolumus perscrutari. & non quod easdem transmissis epistolis. parat' fuerit hoc quod obiectum. canonicis atque districtissimis probationibus edocere nullatenus ad sancte mysterium communionis accedat.

Ex reg. ag. Capitulum
ccxv. ad ianuarium
episcopum sarducensem.

Dum quidam frater abbatem solum tali sermone frequenter requiret & dicens sed faciam pat' quo cecidi. ille respondit. Surge inquit. Iuo uero se exurrexisse & iterum cecidisse professus. respondit. Et iterum adhuc surge. Cum autem frater frequenter surrexisse. & frequenter cecidisse narraret. eodem uero senex utebatur sermone exclamans.

Ex dictis Sessu cu
milda heremite.

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 9, fol. 83^r*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erhalten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

IAN HABET DIES XXV. LUNAR. XXX.

IAN. CIRCUMCISIO DNI. DIES AEG. III. CRABERT' frīg ep̄c ob.
B III N Octau. S. Stephani p̄tomaŕ.
C III N Octau. S. Iohannis apli et euang.
D II N Octau. S. Innocentium martyri.
E NONS Symeonis conf.
F VIII ID. MANIFESTATIO DNI.
G VII ID. Herhardi ep̄i et conf. DIE VN femina ob.
A VI ID. Pauli primi heremite.
B V ID. Gregori nalanzeni ep̄i.
C III ID.
E II ID. Octaua Epyphanie dñi. Hilari pp̄.
F I DVS. Scī feliceis conf.
G XVIII K. Scī Marcelli pp̄ et mar.
A XVII K. Antonii monachi. IOSEPH frīg ep̄c ob.
B XVI K. Rome cath. S. Petri et S. Prisce ū.
C XV K. Mari et Marthe
E XIV K. Fabiani pp̄ et m̄. et S. Sebastiani m̄.
F XIII K. Scē Agneis m̄.
G XII K. Scī Vincentii m̄.
A XI K. Scē Cimmerentiane ū.
B X K. Scī Tymothei apli.
C VIII K. Conuersio. S. Pauli. et S. Praxeti. m̄. DIES E.
E VII K. Policarpi ep̄i et m̄.
F VI K. Iohannis chrisostomi conf.
G V K. Oct et natal. scē Agneis uirg.
A III K. S. Valerii. conf.
B II K. Memoria. S. GREGORII PP̄.
C II K.

O. Karol' magnus imperat

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *McC. Kit. 2, fol. 3^r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

FILIVM TVVM DN̄M NR̄M SVPP⁺LICIS
rogamus & petimus. uti accepta habeas &
benedicas. ⁺Et dona. ⁺Et munera. ⁺Et
sc̄a sacrificia illibata. In primis que tibi
offerimus. pecc̄la tua sc̄a catholica. quā paci
ficare custodire adunare & regere digneris
toto orbe terrarū una cū famulo tuo papa
nr̄o. N. et antistite nr̄o. N. et omnib; orthodoxis
atq; catholice & aptice fidei cultoribus.

Memento dñe famulorū tuorū. N. famularūq;
tuarū. N. et omnium circūstantiū. quorū tibi
fides cognita ē et nota deuotio. p quib; tibi
offerimus. uel qui tibi offerunt hoc sacrificiū
laudis. p se suisq; omnib; redemptione
animarū suarū. p spe salutis & incolomitatē
sue tibi reddunt uota sua. eterno dō uiuo &
uero.

Cōmunicantes et memoriā uenerantes in pri
mis gloriose semp uirginis **○ ○** MARIE. ge
nitricis dī et dñi nr̄i ihū xpī. **S**ed & beatorū

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MSC. lit. 2. fol. 11v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

dignatus es ex aqua & spū scō. tribuens ei
remissionem omnium peccatorum

q̄s dñe ut placatus accipiens. *Ad cō.*

S cī sp̄s dñe corda n̄ra munda infusio.
et sui roris intima aspersione fecun
da. *P. d.* In unitate eiusdē sp̄s scī para
cleti. p̄ omnia secula seculorum. *am.*

Concede q̄s om̄ps d̄s. ut qui sollemnitate *J o r̄.*
dono sp̄s scī colimus. celestibus desideriis
accensi. fontē uitae siciamus. p̄ eund.

Om̄ps semp̄ d̄s qui paschale sacramentū *At.*
quingenta dierū uoluisti m̄sterio
contineri. p̄ra ut gentium facta dispsio
diuisione linguarū. ad unā confessionē
tui nominis caelesti munere congreget̄. p̄.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Lit. 2, fol. 78r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

(Abb ca. 1114)

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Muc. Lit. 2, fol. 106^r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

pictatis affectus. et illis impetret beati-
tudinem sempiternam. **EX P M. D. N.**

Animabusq; dñe famulo **AD COMPT**
rū tuorū omniū episcoporū. prbro-
rum. abbatū. canonicorū. monacho-
rū. regum. genitorū. seu parentum
nrōrum. necnon et eorum qui se in
nrās commendauerunt orationes. &
qui nobis suas largiti sunt elemosy-
nas. seu omniū utriusq; sexus fidelīū
defunctorū. oratio. pficiat suppli-
cantium. ut eas et a peccatis exuas. &
tu redemptionis facias esse parti-
cipes. **RESURGENTEM A MORTUIS**
D N M N R M I H M X P M FILIUM
T V V M. Q V I V E N I T V R V S E S T I V D I
C A R E V I V O S E T M O R T V O S E T S E
C V L V M P E R I C N E M. A M E N.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Lit. 2. fol. 200v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

PROPTIARE Q̄S DñE ANIMę FAMULI
P̄tū henrici. & p̄ra ut qui de tuis donis
in hoc loco p̄uigili cura nomini tuo cotidiana
preparauit obsequia p̄petua cū sc̄is tuis per
frui mereatur leticia. ¶ S E C R E T A

Hanc obl̄m q̄s dñe celesti benedictione p̄sequere.
& concede ut ei ad salutē p̄ueniat. cui in hoc loco
stipendius nr̄a tibi seruttus uegetata ministrat. ¶

P̄cepta dñe cōmunio singularis anime famuli ad cō
tū henrici sit semp salutaris. sit ei dñe salutare
remediū. quod in hoc loco diuini serutti pre
parauit obsequiū. & nobis famulis tuis tēporale
subsidiū. ¶

P̄RESTA Q̄S OM̄PS D̄S ut anime famule
tue. n. om̄iū peccatorū suorū nexib; abso
luta. cū om̄ib; sc̄is tuis p̄petua p̄frui mereat
leticia. ¶ S E C R E T A

Tribue nobis q̄s dñe. ut hoc quod tuę pietati
deferimus sacrificiū anime famule tue. n. ad

PROPTIARE Q^s D^{ñe} ANIM^e FAMULI
tui henrici. & p^{ra} ut qui de tuis donis
in hoc loco p^uguli cura nomini tuo cottidia
na preparauit obsequia. p^{pe}tua cū sc^{is} tuis per
frui mereatur leticia. f

S E C R E T A

Hanc obl^{ti}m q^s d^{ñe} celesti benedictione p^{se}quere.
& concede ut ei ad salutē p^{ue}niat. cui in hoc loco
stipendius n^{ra} tibi seruitus uegetata ministrat. f

Precepta d^{ñe} cōmunio singularis anime famuli adco
tui henrici sit semp salutaris. sit ei d^{ñe} salutare
remediū. quod in hoc loco diuini seruiti pre
parauit obsequiū. & nobis famulis tuis tēporale
subsidiū. f

PRESIA Q^s OM^{es} D^s ut anime famule
tuę. & omⁱū peccatorū suorū nexib; abso
luta. cū omⁱb; sc^{is} tuis p^{pe}tua p^{fr}ui mereat^r
leticia. f

S E C R E T A

Tribue nobis q^s d^{ñe} ut hoc quod tuis pietati
deferimus sacrificiū anime famule tue. & ad

stantia dilatat. quia tã inopia sue circũscriptiois angustat. Unde
 ad semetipsã citius labit. et p̄specus quasi quibusdã ueritatis uesti-
 gis ad sua ima reuocat. Hec ipsa tamen p̄ contẽplationẽ facta
 ñ solida et p̄manens uisio. s̄ ut ita dixerĩ quasi quedã uisionis
 imitatio. dī facies dicit̄. Quia enī per faciem quẽlibet agnoscimus.
 ñ in merito cognitionẽ dī faciẽ ei uocamus. Unde iacob p̄t
 quã cū anglo luctatus ē. ait. Vidi dñm facie ad faciẽ. Ac si diceret;
 cognoui dñm. quia me cognoscere ipse dignatus ē. Quã
 cognitionẽ plenissime fieri paulus testatur in fine dicens;
 tunc cognosca. sicut et cognitus sũ. Quia ergo p̄t laborũ
 certamina. p̄t tẽptationũ fluctus s̄pe in excessũ anima sus-
 penditur ut cognitionẽ diuinẽ p̄sentie contẽplet. quã tam
 p̄sentia et sentire possit et explere possit. recte p̄t tot labo-

† in excelsis

Quia uero unusquisq̄ quanto amplius celsit̄ia contẽplat. tanto

A + C
Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Mc. Bibl. 42, fol. 32^R*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

qualib; ante conuersionis grām nūquā pulsātū se eē remi-
 niscitur. n̄quia tunc hec eādē radix tēptationis dē erat. sed
 quia n̄apparebat. humanus quippe animus multis cogita-
 tionib; occupatus. sepe sibimetipsi aliquomodo manet in
 cognitus. ut omnino qđ tolerat nesciat. quia dū p multa
 spargitur. ab interna sui cognitione remouet̃. Si autē dō
 uacare appetat. & ramos multimode cogitationis absci-
 dat. tunc libere conspiciť. qđ de intima radice carnis pce-
 dit. Carduus nāq; si nascitur in uia. itinerantiū pedib; te-
 rit̃. atq; ipso usu transeuntiū eius sup̄ficies ne appareat con-
 fricatur. Sed quāuis desup fructificantes spine n̄appare-
 ant. subť tam radix occulta pdurat. Si autē cū transeuntiū
 pedes tē rere & calcare cessauerint. mox insup̄ficiē sur-

tante uidebat occultū. ita & in corde seculariū sepe oc-
 culta quedā tēptationū radix n̄ facile unius uisus

Hand 3

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MJC. B. 6P. 42, fol. 40R*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

usib; etiā cibos adhibere. Nisi enī angeli quedā nobis interna
nuntiantes ad tēpus ex aere corpus sumerent. exteriorib; pfecto
nris obutib; nā apparerent. nec cibū cū abrahā caperent. nisi
ppter nos solidū aliquid ex celsi elemento gestarent. Nec mi
rū qđ illic ipsi qui suscepti sunt modo angeli. modo dñs uocan
tur. quia angelorū uocabulo exprimunt^r qui exterius minis
trabant. & appellatione dñi ostendit^r qui eis interius p̄erat.
ut p hoc p̄sidentis imperiū. & illud claresceret officiū minis
trantiū. Aliquando celestib; substantiis p angelos loquit^r dñs.
sicut baptizato dño scriptū ē. quia denube uox sonuit dicens;
hic ē filius m̄s dilectus. in quo mihi complacui. Aliquando
terrenis substantiis p angelos loquit^r dñs. sicut cū balaa corri
put. in ore asine humana uerba formauit. Aliquando simul

in monte cu russionis sue uerba edidit. igne rubuq; socia
uit. atq; aliud superius aliud inferius iunxit. Quedam

Hand E

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MSC.Bibl.42, fol. 144* R

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

ditiam obsonia meo. Sed inmunditie cupiditatis. Scio nec
omne carnis genus quod in cibo esset usui manducare
pmissum. Heliam cibo carnis refectum. Ioh mirabili ab
stinentia peditum Animalibus; hoc est locustas in escam
exdentibus; non fuisse pollutum; & scio esau lenticule con
cupiscentia deceptum & dedit propter aque desiderium a seipso
reprehensum & regem nostrum non de carne sed de pane tem
ptatum; Ideoque & populus inheremo non quia carnes
desiderauit. Sed quia esca desiderio aduersus deum mur
murauit. meruit in pbari. Deuino autem sumendo
apli exat potentia ad amothem scribens ad dicen
tis. Noli usque adhuc aquam bibere; Sed uino modico
utere; Propter stomachum & ^{quoniam} frangere tuas infirmitates; Co
dearibus tantum argenteis utens. ceterum uasa quibus men
se inferebantur cibi. uel testrea uel lignea t. marmorea
fuerunt. non tam necessitatis inopia. sed proposito uo
luntatis. Sed & hospitalitem semper exhibuit. & in ip
sa mensa magis lectionem uel disputationem. quam
epulationem potationemque diligebat. & contra pesti
lentiam humane consuetudinis. in ea scriptum ita ha
bebat. Quisquis amat dictis abscentum rodere uitam.
Hac mensa indigna nouerit suam. & ideo omnem con
uiuam superfluis & noxus fabulis sese abstinere debere
admonebat. & quosdam suos familiarissimos coepisco
pos illius scripture oblitos & contra ea loquentes ta

Ms. Class. 36, fol. 99v

misericordie dona conciliet. p
 S acro munere satiati suppli ad eo
 ces te dñe depcamur. ut quod
 debite seruitutis celebramus of
 ficio. saluationis tue sentiamus
 augmentum. per dñm nñm

NAT SCI GEORGII MARTYR

D I qui nos beati georgii marty
 ris tui meritis et intercessione

lectificas. concede propitius. ut
 qui eius beneficia poscimus. do
 na tue gratie consequamur. p

T anto placabiles qñ dñe nñe sñs
 tibi sint hostie. quanto scī mar
 tyris georgii pro cuius sollempni
 tate exhibentur. tibi grata

sunt merita. per dñm Ad comp
 E upplices te rogamus omñs dñs.
 ut quos tuis reficis sacramentis.

(nicht bestellt, ohne Verrechnung)

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung der Landesbibliothek

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Lit. 1, fol. 121^r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-9600 Bamberg

batione securi . per dñm p̄m
ax dñi sit semper uobiscum .

Agnus dī qui tollis
peccata mundi miserere nobis

OR QUANDO CORPUS SAN
GUCHI DNI MISCETUR

Eiat nobis et omnibus sumentibus q̄s dñe
cōmixtio et cōsecratio corporis et
sanguinis dñi n̄i ihu xpi remissio om
nium peccatorum . tutamentū quoq̄
mentis et corporis . & adiutam capes
sendam aeternam p̄paratio salutans .
ORAT AHTE OSCELYM

Qui es omniū d̄s et dominator . fac nos
pacificando digne operari in hora ista .
amator humanitatis . ut emundatos
ab omni dolo et simulatione . suscipias
nos inuicē in osculo et dilectione sc̄a .
in quo manet uera pacificatio et cari

4444 1112

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MSC. Lit. 1, fol. 19*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

quorum tibi sunt oblata salute. p

dnm nrm ihm xpm filium tuum

EPISCOPVS QVANDO LAVET MANVS

ANTE MISSAM.

Largire sensib. nris omnipotens pater.
ut sicut hic abluunt² inquinamenta
manuu. ita ate interius mundent² pollu
tiones mentiu. et crescat in nobis scaru au
gmentu uirtutu. P. OR. QVANDO HYMERALE IMP.

Indue me dne uestimenta salutis. et circu
da galea fortitudinis. am. OR ADALBAM.
Fac me queso ompns ds ita iusticia indui. ut
scoru tuoru merear exultatione letari. qua
tinus emundatus a fordib. peccatoru. confor
tu adipiscar tibi placentiu sacerdotu. meq
tua misericordia auicis omnib. exuat.
que reatus pprie conscientie grauat.

Precinge me dne zona iusticie. AD ZOHAM.
et constringe in me dilectione di et pximi.

Abb. 4

Hände A + D

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MNC Lit. 4 fol. 242v*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

1180

gnitudis illius ignorant.
ab ipso libri huius repre-
hendantur exordio. ut
quia indocti ac precipi-
tes doctrinæ artē tenere
appetunt. a precipitatio-
nis sue ausib. in ipsa lo-
cutionis nræ ianua re-
pellantur.

NULLA
ARS DO-
CERIPRE-
SUMITUR.

quā spiritualia precepta
cognouerūt. cordis se me-
dicos p̄fiteri n̄ metuant.
dum qui pigmentorum
uim nesciunt. uideri me-
dici carnis erubescunt.
Sed quia auctore dō ad re-
ligionis reuerentiā om̄e-
iam presentis sc̄i culmen
inclinat. s̄ nonnulli. qui
intra sc̄am etiam p̄spe-
ciem regiminis gloriam
affectant honoris. uide-
ri doctores appetunt.
transcendere ceteros con-
cupiscunt. atq. attestan-
te ueritate primos in

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Mic. Patr. 76, fol. 5^R*

Foto: Alfons Staber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

unten

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

sio rustico & cutherio contra omnia aduersa
muniamur. P. *IN HAT SCA BURCHARDI*

O *AQS OMPS DS.* UT QUI BEATI BURC
hardi confessoris tui atq; pontificis sollempni
colimus. eius apud te intercessionib; adiuuemur

D *Sei CALI*
f qui nos conspicias ex nostra infirmitate
deficere ad amore tuum nos misericorditer p
scorum tuorum exempla restaura. P. *SECR.*

h
ostias tibi dñe beati burchardi confessoris tui
atq; pontificis dicatas meritis benignus as
sume. & ad ppetuum nobis tribue puenire

hunc diffusio
E *Sei*
subsidium. P. *Donm nrm ihm xpm.* *At*
ystica nobis dñe pfit oblatio. que nos & arca
tibus nris expediat. & ppetua saluatione con
firmet. P. *Donm nrm ihm xpm.* *Ad co.*

Q
sompis ds. ut que celestia alimenta pcepim
intercedente beato burchardo confessore tuo
atq; pontifice phee contra omnia aduersa mu
niamur. P. *Donm nrm ihm xpm.* *At.*

Q
sompis ds. ut & reatu nrm munera sacra pu
rificent. & recte uiuendi nobis operentur
effectum. P. *Scor. Galli Et Lelli.*
D *S QUI NOS CONFESSORIS TUI GALLI*

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Jnc. typ. Q. XII. 9,*

Eslegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

*hinten eingebundenes
Pergamentblatt, recto*

mihī om̃nī potest̃ in celo & in terra,
euntes ergo docete om̃s gentes bapti-
zantes eas in nomine patris & filii
& sp̃s sc̃i. Monito nec ubi b̃ntib; illis unde
ci apparuit die quē ascendit in celum,
decimo uident̃ eū ip̃sa die n̄ iam in terra
positū, sed eleuatū in aeth̃a celis que
petentē dicentib; sibi angelis sic ueniet
quem admodū uidistis eū euntem in
caelum;

TRISUN quē n̄ deducit hominem ad profundū inferni. I. e. cogitatio
sc̃a & uerba bonū & opus p̃fectū. **TRISUN** quē n̄ remittunt. hic
q̃ficatio. I. e. qui blasphemaz dñm. & qui desperat de misericordia dñi
& qui n̄ credit resurrectionem. **TRI** b; mod̃ diabolus securitate in mente
hominis innotat. **P**rimo suggerit homini uic̃m de confessionē quē uenit ē.
Secund̃ dñs q̃ alii peccauerūt quātū tu & diu regnauerūt. Tercio aut̃ pec-
ca quia magna clementia & misericordia dñi indulget̃ tibi peccata tua
& p̃ hanc securitate deducit ad infernū

INCIPIT ORDO AD PENITENTIAM DANDAM.

Credis in patrem & filium & sp̃m sc̃m. R. credo. Credi
q̃d iste. tr̃sp̃sone. quomodo dixim̃. pat̃ & filiū & sp̃s
sc̃s in sup̃. & uñ dñs ē. R. credo. Credi q̃d in ista ipsa
carne. In qua nunc es. In ipsa habes resurgere.
Inde iudiciū recipere. siue ^{bonum} siue malū q̃d ges

risto. R. Ubi dimittere illi qui cum q. In te peccauerunt
dno die. Si non remis hominib; peccata eq. Ne peat
ur celestis dimit t& uob peccata ura. Et require
diligent. sic. Incestuosus. Si uult ipsa. Incesta di
mittere. N potes. er dare penitentia & si uult ipsa
Incesta dimittere. fac eu ^{facit} i fiteri omnia peccata
sua & ad utam u dicere. Multa snt peccata mea.
In. & in uerbis. & in cogitationib; . Tunc da illi. penit
& dic. istas orat super eu. OREM. Pueniat hunc famul
tuu ist. qsdne. misericordia tua. & omis iniquitate eu
celeri indulgentia deleat. p dnm. OREM.
Exaudi dne pces nras & si tui ab iparte peccat
ut quos conscientia reatu accusat. Idulgentia tue. pica
tis absoluat. Et cetera si tep habueris sic in sacram
tantur. Si ab inua & iste sufficiat. & si homo Inge
mosus e. da ei consiliu ut ueniat tempore statuto ad te.
t ad aliu. sacd. i cenadmi. & reuolice sic i sacram. tant
q qd manens i corpore. i secutu n fuerit. Hoc e. reconcili
atio. Exutus carne i sequi n poterit. Si uim i tolle gen
fuerit. q ipse n i tellegit. Tu u statas e conciliare. potes
eu ita dicendo. OREM. Psta qsdne. dignu penitencie
pruati. huic famulo. ut ecclesie tue sic. ac uis
Integritate de uarac peccando. admissoru
uenia i sequendo reddat. Inno cuius p dnm.
si firm. e. homo stat i re. cit. e. u debet

Saluus iste n̄ habet titulu. sed ipse ē loco reali alior.
quatuor multa exstiment. unum est psalmi huius &
illū qui sequitur. quia hic & abitudine incipit. & ille
in beatitudine finit. Afflatus namq. spū scō & x̄p̄potentis
simus. & q. humillimus. & de patre p̄ncipio & doctus. saluē
in quod malū lapsu primi hominis dicitur. genus huma
nū. & quā salubre remediū futuris scilicet. erat uentury
p̄mediatoris dī & hominū in x̄p̄i aduentū. cordis
oculum impius in car nationis regens archana. longo
post futura quasi p̄p̄ta canens. hoc psalmi huius coepit
initū. Petrus uir qui n̄ abie in consilio impiorū. & reliq.
Congruū plane principium. & om̄ino conueniens. ut qui
uniusq. lacrimis. ductu p̄p̄riū meritū beatū
datus amaretur grā. p̄ dominici hominis illū x̄p̄i
uicel. & respectum. Petrus ḡ dī. quasi bene aptus
ut dictus. cui cuncta ad uotū succedunt p̄p̄ta. Vir dicit
amib. & amittit. qui uisibilis cuncta p̄fert & ad
uicē. Qd̄ nomen humanitatis p̄demptoris scilicet congruit.
de q̄ p̄pheta ait. Ecce uir op̄rens ē nomen eius.

Trib. namq. modis om̄i humani p̄uicere solent. et potes.
corruptione uidelicet. dicto & op̄re. quos hic p̄ ordine
arrogat de beato uirgo. Non abie in consilio impiorū.
boni scilicet p̄ncipio & doctationis. quē nullo nullo. nisi
boni om̄ino esse potuerunt. Via actionis significat.
trib. caput nisi p̄dicti. quia ut ueracissime de ro petrus
testatur. peccatū n̄ fecit. nec uentus ē dolus in ore eius.
archana addoctrinā p̄ncipio quā p̄sistentē ignorauit.
quia cū bona docuit. bonū q. institutus doctore.
illa. nisi quē fecit docuit. sicut scriptū ē. Quis corpit
ist. p̄ncipio & doct. Et nota ordinē uirgo. quomodo
mā ad am totus aptatur. Abie ille. cū ap̄cepto

TVS VIR
QVI NON ABIT IN CONSILIO IMPIORVM

& in uia peccatorū non stetit. & in cathedra pesti
lencia non sedet.
Sed in lege dñi uoluntas eius. & in lege eius medi
tabitur die ac nocte.

Et quē tanquā lignum.
Si ad x̄p̄m p̄feratur. lignū
uitę est sapientia. dicitur
salomone. Lignū uitę est
huius qui app̄hendit uitā
& qui tenuerit eam beatū
Nā x̄p̄ p̄ diuinitatē & sapen
tia dī patris. sicut dicit
ap̄l. Ipse ē dī uirtus. &
dī sapientia. Hoc est illud
lignū uitę. quod plantū
est a dō patre in medio
paradisi. in arcta.
A quē multę populi sunt.
Nam sicut aquę ad p̄na dila
buntur semp. ita genus
humanū a principio nati
uitatis more flauioy ad
mortis decursuē rep̄unt.
A qua ita designatur ip̄s
sicut dñs ait. O uisiti uen
it ad me. & de uenit eū
fluente aquę uitę. Hoc aū
dicit de ip̄o & reliqua.
A qua etiā signantur sacra
scripturā. de qua scrip̄t.
A qua p̄funda. sermo uerō
uiri. Plantatū ē lignū
uitę decursus aquarū.
q̄ natus ē x̄p̄ iuxta dī
decursuē p̄p̄tationis

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MNC. Bibl. 45, 101.7v*

0600

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-8600 Bamberg

tor trans^{fer}tionis undenarius octauo loco subrogetur. manifestus sime certe
cognoscimus hocfigurare decem cornua. Quod septem capita uniuersū
scilicet regnum diaboli. Et hanc bestiam cum capitibus et cornibus iam
fuisse & esse et futurum esse non dubitamus. Quia ut sepe iam diximus siue
septem capita siue decem cornua non numero sed significatione uniuersita-
tis posita uideamus. Quae idcirco liquidius non explanamus quia inferius
locis ea oportunioribus exponenda esse a nobis scimus. Hunc de quo abrisso
t maris ista bestia ascendat uideamus. Et utrum generaliter tota bestia an
pars quaedam ex ea ascendat considerare mus. Superius namque p̄misimus abris-
sum t mare aliquando inconstabilia dī iudicia. aliquando diuina eloquia.
Aliquando inferni profunda. Aliquando figurare infidelium corda xpo ecclesie
q: contraria. Hoc autem loco abrissum t maris nomine siue occulta dī iudicia
siue infidelium corda non inconuenienter accipimus. Hanc uero bestiam
inqua hunc diabolus hunc caput uelut occisum. id est anchristus nunc
totum diaboli corpus designatur. Et singillatim in singulis suis partibus
& generaliter in toto corde de hunc abrisso uigilanti studio ascendere pui-
demus. Diabolus namque quiescit pars bestie de abrisso ascendit quia
properante mouissima persecutione occulto quidem sed tamen iusto dī iudicio

1:1

Koproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Misc. Bibl. 141, fol. 9r*

↳ legexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

rebus de exercenda malicia remansisse. sed ut dictum est, propinquante futu-
 re examinationis igni paratos fuisse. quo t. idem coburnant ut palee. t. sci
 appbentur ut aurum. Cur autem aqua fluminis siccat. causa subiungit
 cum panis sub inferitur. Ut pararetur uia regibus ab ortu solis. & quos in
 hoc loco alios intelligimus reges nisi scos aptos & doctores ecclie. Qui idcirco ab
 ortu solis uenire dicuntur quia ad no. qui sol iustitiae uocatur iudicandi
 potestatem accipiunt. Quos bene reges appellantur quia & se et ecclie di-
 magno laboris certamine regere studuerunt. atq. eterno regi incarnato
 principaliter inhaeserunt. Qui uidelicet uiam transeundi per flum. non nisi exsi-
 cetur inueniunt quia nisi malorum prius nequitia fuerit consummata. ne-
 quaquam ad iudicandum perueniunt. Per eos enim transeunt cum completa eor-
 nequitia examinantes diiudicant. Ideo ergo angli siala flum. siccat. ut
 eum regum transitus pararetur. Quia uidelicet rebus idcirco p. dicatione
 uite audiunt. non quo p. eam in melius p. ficiant. sed quo deteriores
 effecta mala sua adimplerent iter iudicii in seipsis pararent. In alia aut
 translatione quam primasius exposuit. nequaquam dicitur ut pararetur uia re-
 gibus ab ortu solis. sed ut pararetur uia uenienti regi ab ortu solis. Xpo
 uidelicet de quo legimus. Ecce uir oriens nom. eius. cui uenturo ad iudi-

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Bibl. 141, fol. 66r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Habetur cum non omnia que lex & prophetia narrant de illo dicta uideantur.
habere autem hoc testimoniū ihu in qui non solum uerbocenus ea que de illo ppheta-
ta sunt credunt. sed qui ea fide pollent. que p dilectionem operatur. quia et si
iohannem dr. qui credunt in filium di. habet testimonium di in se. paulus tamen ad
hec obuiat. et de quibusdam dicit. Confitentur se nosse dm. factis autem negant. Ita
iam ubi omnis summa fidei de xpo enuntiata concluditur. ibi tamen huius p lyritas libri
debito fine terminetur. quatenus ad modicum p silentium uiribus receptis ad ea que
restant exponenda ualidius exurgamus.

NOTUS

IN CIPIT LIBER ACTARVM;
SCRIPTURA SAGRA DEOINITOS P MOLEATA

Sed diuersorum hominum uariis qualitatibus nuncupatur. Aliquan-
do enim lactis nomine. aliquando autem cibi. aliquando uero po-
tus. aliquando quoq. uoluminis. aliquando quoq. speculi designat.
Nunc quidem gladii & sagittarum. nunc autem sps et uita. nunc uo defluentiu
aeris aquarum. nunc pluuię quoq. descendens in terram. nunc etiam tenebrosę aque
in nubibus & ris uocabulo figuratur. Pierumq. autem ab ym. & profunditate coparatur.
Quia enim rudis adhuc infide sola superficialis patet hystorie. recte lactis nomine de-
signatur. Unde et paulus ad xpm nuper conuersus dicit. Tamqua paruulus in
xpo lac uobis potum dedi non escam. Nondum enim poteras. sed nec adhuc qui-
dem potestas. adhuc enim estis carnalis. Ad quorum persona sps scs p salomonem
loquitur dicens. Sufficit tibi lac caprarum in cibos tuos. Ac si diceret. Usq. quo
tenera etas solidum cibum non potest insumere. id est alacritudinem diuini eloqui
non ualet attingere solo contenta sit lacte caprarum. sub audis ea doctrina predi-
catorum. que sola historia nutrit animas paruulorum. Quia autem succrescente
etate intellectu quidam ab hac inchoatione ad maiora percipienda pueniunt. iure
tamquam pfectus eis & solidus cibus eade scriptura occurrit. Unde et p
eunde egregiu predicatoru dicitur. Pfectoru est solidus cibus. Hinc rur-
sum dicit. Sapientia loquimur interpretatos. Sicut eni solidus cib. ut glu-
tiatur diu mandatur. sic in scriptura sua obscure sententia diu retractan-
tur. ut in intelligentis corpus trahant. Sed q is qui summa etia faciliora

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign. *Misc. Bibl. 141, 147^v*

Exemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

non uni specialiter iohannem sed omnium se uoluntati in iohanne genera-
liter p̄spexisse. **SEQUITUR** I t ecce uenio uelociter. Nulli dubium
quoniam incarnata uerbi uerbi persona hanc dicat quae etiam in euanglio
discipulos affatur dicens. Ecce parata quia quae nescitis hora filius
hominis uenturus est. Velociter autem filius dei uenturum se dicit. quod omne tempus uite p̄sentis
quamuis longis morarum spatiis p̄telet. tamquam non stat sed transit. ipso suo cursu de-
monstrat quia uelociter fuit. Propterea hunc ei uelocissimum cursum unius horae spatio a iohanne
quantitas ei definit. cupiens dicit. Fili nouissima hora est. Ob hanc causam etiam dominus noster
aduentum sui p̄sentia docuit prestolare dicens. Vigilate quia nescitis diem neque horam. **SEQUITUR**
Beat qui custodit uerba p̄phetiae libri huius. Ac si diceret. Cui omne quod loquitur et
iuramentum credidit. omne quod minatur timeat. omne quod iubet adimpleat. omne quod promittit
speret. **SEQUITUR** E t ego iohannis qui audiui et uidi haec. et postquam audisse et ui-
disse. cecidi ut adorare ante pedes angeli qui michi haec ostendebat. Et dicit michi.
Nolite ne feceris. conseruius tuus sum et fratres tuorum p̄phetarum et eorum qui seruant uerba
libri huius. Omnes adora. Reuelationis attestatio. insinuat nominis firmitatem inditio.
etiam quicquid de descriptione libri dubitaret. auctoritate personae uir posuit. Hoc
enim in loco sicut et superius et iohannis et angeli reseruant proprias personas. Sed mirandum
ualde est quoniam iohannis contra interdictum angeli. secundo eum uoluerit adorare. Superius
enim iam illi simili modo adorare se uetuerat. unumquodque dominum adorandum esse docuerat. Quid
itaque sibi uult quod contra p̄ceptum eius. qui itaque ei ut ueritatis nuntius hunc reuerentiae
honorem non creaturae sed creatori competere offerendum esse p̄dixerat. eum iterato uult ado-
rare. Nisi quod aut forte istum et superiorem uisionem coniunxit. et hoc quod supra iam fecerat
se factum repetiuit. aut certe magno uisionum stupore percussus. oblitum se fuisse quod ei
p̄ceperat. eumque se adorare iterum se uoluisse confiteretur. Solet enim eos qui ad subli-
mia contemplanda ducunt quidam admirationis pauor canere. p̄pheta attestante quod
ait. Domine audiui auditum tuum et timui. Consideraui opera tua et ex paui. Quia p̄ pauca
subiungit dicens. Introiuit tremor in ossa mea. et subter me turbata est uirtus mea.
Iam daniel contemplata ammirabili uisione. et languisse et egrotasse p̄ dies multos
p̄hibet. Inter haec autem libet ad nos metipsos oculos nostros reducere. et qui tunc uene-
rimus qui ad tanta gloriā dignitate p̄tingere meruimus ut angelis dei equales simus suble-
uati.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Bibl. 141, fol. 180r*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Fundata est domus domini sup uesticem monti un
 altata est sup omnes colles & uenient ad eam om
 gentes & dicent gloria tibi domine. Veniente
 tem uenient cum exultatione portantes manu
 suos. Et Quam metuendus est locus iste non
 hic aliud nisi domus dei & porta ce li. Ma
 ergo surgens iacob uotum uouit domino & d
 Honest hic aliud nisi domus dei & porta celi.
 Tedecet. Vidit iacob scalam summitas eius celos
 gebat & descendentes angelos & dixit uere
 scis est. Quā dilecta Frexit iacob lapidem in
 lum fundens oleum de sup. Fundam. Ine d
 Domus me a domus orati o nis uocabitur di
 dominus in ea om nis qui petit ac ci pi
 querit in uenit & pulsan ti a perie
 Quam metuendus est locus iste n. Inea. M
 surgens iacob eriebat lapidem iuritu lum
 oleum de sup uotum uouit domino uere
 sanctus est & ego nesciebam. Cumq. eu
 iacob de somno ait. Vere. Scificauit do
 tabernaculum suum quia hec est domus
 in qua inuocetur nome

uia ae uia ae uia. Hi qui linguis locuntur nobis
 uilei sunt & serpentes tollent ae uia. Apparuerunt
 apostolis dispartite lingue tanquam ignis sedit q. su
 a singulos eorum spiritus scs ae uia. Spiritus scs p
 tens a throno apostolorum pectora inuisibiliter pe
 trabit ae uia. Sp̄s scs docebit uos ae uia quaecumq.
 uero uobis ae uia. Spiritus quia patre pcedit ae
 ille me clarificauit ae uia ae uia. Dom
 tunc festiuitatis die dicebat ihs qui in me
 aut flum. de uentre eius fluent aque uiue
 spiritu quem accepturi erant
 ae uia. Nisi quis renatus fuerit
 non potest introire in regnum dei
 natum est de carne caro est & quod natum
 est ex spiritu spiritus est ae uia ae uia. Dum com
 erentur die spente costes ae uia uenit laus in ihe
 rusalem ae uia in syon. Spiritus ubi uult spirat
 uocem eius audis ae uia & nescis unde ueniat
 et quo uadat ae uia ae uia. Ingresso zacharia templum
 mini apparuit ei gabriel angelus stans adextris
 tatis incens. Regem precursoris domini num
 in e. adore inue. Principium

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Mic. Theol. 120,*

*Vorderer Voratz -
blatt, verso*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

& ingalliam transmisisse. receptus est
a legionib: que ingranum odiū habebant.
& sic granum fugavit. nec multo post
occidit. qui uixit annos uiginti unum.

Theodosius (deest)

IN NOMINE DNI IHS XPI. IN
CIPIT BREVIARIUM DESIN
GULIS CAUSIS QVIF IN HOC
CODICE CONTINENTUR. ::
In primis ^{de} partibus mundi. id est
de asia. europa. & affrica. & de no
minibus terrarū. & puinciis earum; 15
Secundo de regno assyriorum &
quis prius apud eos regnū tenuit;
Tercio de gente scytharū que fue
rat degenerare magog. & ipse ma
gog fuit filius iafet. 20

Quarto de amazonibus qui fue
runt de predicta gente scytharū;
Quinto de exortio francorum
& imperio eorum.

A
IO

(Cros. H. 100. ff.
L. is. (15.))

RES NRI. id est antiqui sa
pientes. diuiserunt totū mundū
in tres partes. & easdem partes nomi
nauerunt. asiam. europam. affricā.
Deinde partes diuiserunt in puin
cias. sicut ē una puincia atoma.
usq: insuletem fluuium. Puinci
as diuiserunt in regiones. regio ē
unū regnū. Deinde regiones in
uillis. hoc est sicut unaqueq: terra
habet diuersas uillas. uillis diu

Abb.: 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Hist. 3, fol. 17^v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

ciliam cū libero patreio ppetauit.
Iohs uero in aethiopia puincia feliciter
degenſ multos. patris aduerſe pfacifi
cos multos superatos. una die decē
& ſeptē eorū pfectos extinxit. paceq;
tocius aſie uiuante dño impeſauit.
Longabardorum gens ſocia romani
regni pncipibus. & theodati ſopo
riſ filiam dante ſibi imperatore in
matrimoniu iungens regi ſuo. con
tra gepidas romanorū emulos pug
na cōmiſſa. eorū pene caſtra puasit.
Cecideruntq; una die ex utraq; par
te amplius ſexaginta milia. nec
par ut ſerunt eſt nſ tēporib; pug
na. adiebus attulo in illis locis. pter
illā. que antea contigerat. ſub
galluce magiſtro militum. hē cū
gepidis. aut certe mundōnis. cū
gothis pugnauit. in quib; ambo

uiſ rectoribus ammiſerit. qđ & nos
pceptu ingemi breuiter tetigimus. *Hic limit. In pncipio de reſponſu ac ſententia ſuſſione in hiſ. rom. ſcript. 1518. fol. p. 639.*
quatenus diligens lector lacius iſta
legendo cognoſcat. **Explicit .j.** *Jordanus Cyſe. Adrenas de getarum ſeu gothorum origine et reſuſgeſtis ad caſſatium. Inſcripſit.*

olente me paruo ſub *V. Muratori I. gi.*
uertu nauigii oram
tranquilli litoris ſtrin
gere. & minutos deſpis
corum. ut quidā ait. ſlagris piſciculoſ
legere. in altū frater caſtali. laxare
uela cōpellis. relictoq; opusculo qđ
in tñ manu habeo. id eſt de breuiatio
ne chronicoſū ſuades. ut nſ ſuerbis
duodecī ſenatoſū uolumina. de ori
gine actūq; getarum. abolim & uſq;
nunc p generationes reges descen
dentes. in uno. & in hoc paruo libel
lo coartem. diſa ſatis. & tamquā ab
eo qui pondus operis huius ſer

466. 121

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *1K16. Hist. 3. fol. 104r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

et omnia que ei adueniunt. legerunt ambo
depre dando ad ebe dunensem ciuita
tem. ibi ei occurrit mum mulus et fecit
pugna cum eis. et uicit eos. Taban et
rodanus italiam petentes secusium ci
uitatem uenerunt. ibi mandauit eis
litteras mum mulus dicendo. expec
tent me quia citius uenio. Ut intellex
erunt hoc. discesserunt. Anno autem uult
omne preda ut rediret in italia. sed ut mul
ta fuit inuis. dimisit magna parte depre
da. et ut potuit prius montium ad priam
reclit.

¶ 1111
His diebus adueniunt franci super cas
tellum anagnis quod posuit in confinio
italie superidente. tradidit se eis. pro
ista causa comes longobardorum delaga
re pagilo nomine ueniens anagnis de
preatus est. Qui cum reuerteretur in capo

filius eius paruelis. puerulus. cum bpu
nilda matre sua. predictus enim
cum accepit uxorem filiam garibaldi
regis baiuaporum. X 1.

¶ In istis temporibus iustinus minor reg
nabat apud constantinopoli. intan
tum fuit subditus auaricie. qui fecit
arcas ferreas ubi congregauit om
nem thesaurum. Cecidit in thesaurum pe
lagiana. iusto dei iudicio. amens
factus est. hic tyberium cesarem uocant
ut eius palatium et singulas prouincias
gubernaret. Nequissimus christianissi
mus fuit. et ut distribuit omnem thes
aurum pauperibus dixit eis sophia au
gusta. quod ego per multos annos con
gregaui. tum modico tempore ex
pendis. Respondit ille. confido
in domino quia thesaurum saluum erit.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *III. H. 2 fol. 152v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

si uobis placet uolueramus uidere
istam mulieram quā dicitis. Tunc di
xit ipse imperator. etiam uenire
fecit. quā uidentes ipsi missi. iactaue
runt se ad pedes eius. et nuntiauerunt
ei qualiter eā suus maritus requireret.
Quibus illa respondit. ite nuntiate
regi ur̄o. et dicite ei. quia nisi cre
diderit ille in xp̄m sicut ego iam
credidi. nullomodo me iam poterit
habere uxorem. Reuerentes lega
ti in ipsidem nuntiauerunt regi
suo om̄a quae audierant. ille uero
sine tarditate motus cū sexaginta
milibus uirorum uenit ad impera
torem pacifice in constantinopo
lim. et receptus est ab eo honorifi
ce. et cum magno gaudio. deinde
cum uniuersis credidit in xp̄m
dn̄m. atq; pariter cū omnibus

pit ad regendum ipsum ducatū.
apud polecium uero defuncto
theudelaupo. atto in eadem ci
uitate factus est dux. **XXVI.**
Igitur postquam asptus apud
ticinū longobardos p̄ nouem
annos rexerat. mortuus est. et re
liquit ipsum regnum duobus filiis
suis. p̄tari. & godep̄to qui erant
adolescentes. ergodep̄tus sedebat
in ticino. et p̄tari in medio lano.
Deniq; facientibus malignis ho
minibus. surrexit odium et dis
cordia inter ambos fratres. et in
tantum creuit illorum inimicia
ut unus ab altero regnum tollere
decerat. pro ista causa tulit go
dep̄tus garibaldum qui erat
dux de tauino. et direxit eum
ad grimoaldum ducem de bene

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatshilfsbank Bamberg
Sign: 1116 H. - 2 fol. 168^v

Bestandteil der
Staatshilfsbank Bamberg
Bismarckstr. 1, Postfach 2
D-9600 Bamberg

61. **C**um ista apud Langobardos transpa-
dum facta fuissent. romoaldus dux
beneuentanorum congregauit exercitū.
et cepit expugnare tarentum. et subi-
gauit eam sibi. simul et subiugauit sibi
brundisium. et totam illam regionem.
sue potestati subiugauit. Theodrada
uero mulier eius. fecit monasterium in hono-
re scī petri ap̄li foras muros ciuitatis be-
neuentane. in quo monasterium puella
re esse constituit.

62. **R**omoaldus quoq. postquā regna-
uit p̄ sedecim annos. mortuus est. post
mortem eius. grimoaldus. filius eius bene-
uentanum populum rexit p̄ tres annos.
et tulit uxorem uigilindam. sororem eu-
riperti. et filiam bertari regis. Post mor-
tem grimoaldi regis. gisolphus frater ei⁹
dux factus est. et tenuit regnum p̄ octidm.

101 *Bambg. Staatsbibl.
Hist. 3. f. 181^a*
patriam. ubi et fecerunt duo
monasteria. unum in honore scī
benedicti. et aliud scē scolastice.
Sed nos certum credimus quod ue-
nerabile os illud. et oculos semp
celestia uidentes. et alia membra
illius quāuis dissoluta in eodem
loco remansisse. Solum enim cor-
pus dñi non uidit corruptionem.
nam alia corpora scōrum. quāuis
in eterna gl̄a reparanda sunt. tamen
in hoc seculo dissoluta sunt.

63. **A**t uero radoaldus. de quo iam
diximus. ducatum tenuisse apud
foro iulii. dum non esset in eadem
ciuitate. ansfridus introiit in ean-
dem ciuitatem. et regnum ei⁹ apprehendit.
Quod cum audisset radoaldus. fu-
git in histriam. hac deinde nauim
ascendens. peruenit in Histriam.

Abb. 1-1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung der Angab:

Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.

Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil. Dr. phil. habil.

uam ad ieruum uenit. ipse puer
lus mortuus est. Cumq. uidisset
predictus dñi seruus eundem missum
regis. dixit eisio proqua causa ue
nisti. sed propter quod uenisti. iam
fieri non potest. quia puer ille mor
tuus est. Quod cum is qui missus
fuerat ad seruum dñi. regi nuntiasset.
quidam dixerat ille seruus dñi. quauis
ille optinere non potuisset hoc. un
de illum rogando mandauit. tamen
cognouit quod uir dñi baodolinus
ueraciter spm scm habere.

Lioprandus itaq. rex post quā regna
uit pñū & triginta annos. ex me
se septē. mortuus est. & corpus ei
sepultū ē in ecclia sci adriani mar
tis. ubi & pater eius sepultus est.)
fuit autē pñdictus lioprandus sapi
entissimus & amator pacis. fortis
in pugna. & culpantibus misericor.

sup omnia custodiebat pacem. *Bambg. Staatsbibl.
Hist. 3, f. 191^a*
quam habebat cum auarīs *Murador. p. 577.*
& cum francis. *Explicit Paulus Diaconus
de gestis Longobardorum.*

Ventorum. quatuor. card
inales sunt. Primus cardinalis.
septentrio. qui & parcias dicit.
est frigidus & uualis. flat rec
tus ab axe. faciens arida
frigora. & siccas nubes. hic con
trarius ē. austro. a septem stellis
nomen accepit. Circius qui &
tracias. adextris septem-trio
nis intonans. facit nubes. &
grandinum coagulationes.
contrarius est euro notho. &
dictus circius. eo quod circ
culo iungatur cum choro.
Aquilo. qui & boreas. a sinistris
septem-trionis exiit. flans ex alto

et castibunculis regias uero habebant.
 et lacunaria id est sub ficta delug
 no quod nominatur ebenū. et est
 lignū fuscū quod nascitur in india.
 et ethiopia. et camere erant facte
 delignis cipresis. Et foras ipsam
 domū. erant statuę de auro posite.
 et erant ibi platani auri. et inter
 illas erant multi genera de ucellis
 cū uariis coloribus. et habebant un
 gulas et rostra in aurata et in auri
 culis pendebant eis margarite et
 uniones. Multa uasa gemmea et
 cristallina. seu et aurea. inuenimus
 ibi de argento pauca. Cūq. omnia
 in mea habuissē potestate. desi
 deravi uidere interiore india et p
 ueni ad portas caspias cū uniuerso
 exercitu. ubi cum ammisisset. ipsa

qui ipsam uiam nouerant. et mense
 augusto preximis perardentissimū
 solem. et per loca aserosa. et promissi p
 mia illis quime portabant per cog
 nita loca indie. sine perducerent in
 baethracen cum omni exercitu meo
 saluo. ubi sunt gentes que nominan
 tur serres. habentes ipsa folia uelud
 lana. quā homines loci illius colligunt.
 et uestimenta sibi exinde faciunt.
 nā et ipsi duces nrī ceperunt de eadē
 lanugine colligere. Illināq. qui
 nobis uiam ostendebant. sicut ego
 cognoscere potui. uolebant nos por
 tare per loca mortalia. ubi erat multi
 tudo serpentū. et ferarū et beluarū;
 Quod ego ut uidi. ex parte pro culpa mea
 hoc euenire dixi. quia despexi con
 silia de amicis meis. et de hominibus

et sibi arbores

Reproduktion der nachfolgenden
nur mit Genehmigung der Angab.

Dr. - u. Apoth. - u. Pharm. -
Fig. 1146. 1147. 1148. 1149.

Verlag von J. Neumann, Neudamm
Städt. u. Land. - u. Pharm. -
© 1890 J. Neumann, Neudamm

inuenit puellā ibi neptē patris familiā
longo paralisis morbo grauata, & cū fa-
miliares dom' illius de aceru^{ba} puellę in-
firmitate ipso p'sente querebantur: cep-
dixit ille de loco ubi caballus suus eēt
curatus; Quid multa? imponentes eam
carro. duxerūt ad locū. ibidēq: deposu-
erunt; At illa posita in loco obdormi-
uit parūp. & cubi uigilauit. sanata se
ab illa corporis desolatione sentiens. pos-
tulata aqua ipsa lauit faciem. crinem cōposu-
it. caput lintheo cooperuit. & cū his qui
se adduxerunt sanapedibus incedendo
reuersa ē'

Eo tēpore uenit alius quidā de natione
brittonū ut ferunt nesciens iuxta p-
sū locū in quo p'fata erat pugna cōpleta.
& uidit unus loci spatiū cetero cāpo ui-
ridius. ac uenustus. cepitq: sagacia ani-
mo conicere. quid nullatenus aliquid

241
appendens lintheo lū cū puluere quē attulerat
in una postaparietis; Cūq: diutius epulis
atq: ebrietate uacarent. accenso grandi
igne in medio. contigit in altū uolantib:
scintillis. cacumē dom' quoderat uirgis con-
textū ac fenotectū. subitaneis flāmis impleri;
Quod cū repente conuiuē terrore confusi
conspicerent. fugerunt foras. nil ardenti
domu et iāq: perturē p'deē ualentes;
Consumpta ergo dom' flāmis. postea solū mō
in qua puluis ille inclusus pendeat. tuta
ab ignibus & intacta remansit; Quauis a
uirtute. mirati sunt ualde. & p' qui en-
tes sub alius inuenerunt. quia de illo loco
sūptus erat puluis. ubi regis os ualdi san-
guis fuerat effusus; quib: patefactis.
ac diffamatis longe lateq: miraculū. multa
p'dies locū frequentare illū. & sanitate ibi
gratiā capere sibi suisq: ceperunt'

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *III. Hist. 3, 7. 29. 11*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

Hel...
Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *M. 42-3 fol. 142*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-9600 Bamberg

habere quānos habemus. neq̃ il
lam gl'am sperare. que promitti
tur infuturo sc̃to; Incipit epla
alexandri regis. addindimū
regem;

Permultas uices nuntia
tū ē nobis. quod uita
uā et mores se patati
multū essent ab aliis ho
minibus. etiam nuntiatū ē.
nobis quod nullū adiutorium que
ratis. nec de mari. nec de terra. qđ siue
rū est. multum mirabiles homines
estis. et propter nouā causam quā
audiuimus de uobis. multū incre
dibiles ex inde p̃ manem; et p̃ inde
p̃ istas litteras te dindime interrogan
do mandau. ut siue rū ē. qđ audi
uimus. et si per sapientiā hoc faci
tis. mandetis hoc nobis nuntian

tariditate hoc nobis dicendo mittas.
quia uobis nullū dānū ex inde
adueniet. et nobis forsitan aliquid
utile accrescit; Bona enī et utilis
causa est. quod cōmune habet ho
mo cū altero. et nullū dānū patitur
homo de sua bonitate. quando al
terū hominē facit sic bonū quo
modo et ille est. talis est enī ista
causa. quomodo si abuerit homo
accensam faculā. et alii homines
ex ipsa accenderint multas alias
faculas. non p̃dit suū lum̃. sic
est et de bonitate hominis; Qua
propter sicut iā diximus. sine
aliqua tarditate nobis dicendo
mandate hoc. unde uos rogando
mandam;

gem. duet. exequit. emensog. danuuu
suauis. inpiusuf. atego. appafuit. Nam
regio illa suauofu. ab opente baiouas. ha
ba. ab occidente francos. amquidic. bu
gundiones. a septentrione thuringos.

Quamquam germanus reges & diomius olim
S. ipede p. gredens uenerat. sepulora remedi
Atq; p. u. fractis. conplectere. cep. la. medard.
S. bi. barbaricos. cedat. ire. p. amnes
Neplade. renu. transcendere. possis. & histeru.
Perz. augustam. qua. uirido. & hica. flumens.
I. lio. off. h. f. uenerabere. martys. a. f. e.
S. uia. at. ire. uia. neq. te. baiouarius. obta.
Qua. uia. sedent. breon. u. loca. p. ge. palpem.

Abb. 28: Die ersten schriftlichen Nennungen der Bajuwaren in der Gotengeschichte des Jordanes (551) und in der Vita S. Martini des Venantius Fortunatus (565/571).

die in der Forschung eigentlich am längsten geherrscht hat. Dennoch wurden allmählich Zweifel laut, ob es denn wirklich so ohne weiteres möglich war, von einem *Boiohaemum* zu einem Land *Baio* oder *Baia* zu kommen, und ob man die bairische Frühgeschichte wirklich nur auf einer solchen philologischen Argumentation aufbauen könne. Vor allem hat man versucht, von der Fixierung auf Böhmen wegzukommen und hat nach anderen Herkunftsländern mit diesem Namen gesucht. Man fand einen mit Namen nicht bekannten Geographen, der am Ende des 7. Jahrhunderts in Ravenna lebte und eine Beschreibung der damals bekannten Länder Asiens, Afrikas und Europas verfaßte. Dieser nennt auch ein Land *Baias*, allerdings waren seine Angaben über dieses *Baias* so undeutlich und es fehlten zudem die ursprünglich dazugehörigen Karten, daß man mit gutem Grund alle möglichen Länder dafür in Vorschlag bringen konnte.

Man kam auch nicht weiter, als man mit diesem Land *Baias* des Geographen von Ravenna eine angebliche Nennung der Baiern bei dem im 2. Jahrhundert schreibenden Ptolemaeus, dem unser ptolemaisches Weltbild seinen Namen verdankt, in Verbindung bringen wollte. Ptolemaeus hat ein

Lehrbuch des Erdkartenzeichnens verfaßt und dabei ein Volk der *Baimoi* oder *Baianoi* erwähnt. Doch auch hier blieb die Lokalisierung unsicher, und die beiden durch ein halbes Jahrtausend getrennten Nachrichten, eine zudem griechisch, die andere lateinisch geschrieben, waren schwer in Einklang zu bringen. Diese Unsicherheit hatte zur Folge, daß man, und das jedesmal mit guten Gründen, die verschiedensten Gebiete für das *Baias* des Geographen von Ravenna und die *Baianoi* des Ptolemaeus in Vorschlag bringen konnte: An der Elbmündung, am Schwarzen Meer, in der Nähe der Kleinen und Weißen Karpaten, nördlich des Donauknies und auch wieder in Böhmen seien die Wohnsitze zu suchen.

Zu einem allgemeinen Konsens ist man nicht gekommen, aber dennoch brachte diese Suche den Vorteil, daß man nicht nur wegkam von der Fixierung auf Böhmen, sondern auch auf die Markomanen. Man begann, auch andere germanische Völker als mögliche Ahnen der Bajuwaren in die Betrachtung einzubeziehen. Man zog die Alamannen in Erwägung: Übereinstimmung in Sprache und Ortsnamenbildung konnte man als Beweis heranziehen und auch die Tatsache, daß nach Aussage der Lebensbeschreibung des hl. Severin die Alamannen bereits in der zweiten Hälfte des 5. Jahrhunderts in der römischen Provinz Raetien, der späteren Heimat der Baiern, eine bedeutende Rolle gespielt hatten. Auch die Langobarden wurden vorgeschlagen, und in der Tat hatten sie ihre Wohnsitze immer in enger Nachbarschaft zum späteren bairischen Raum, in Böhmen, in der pannonischen Ebene und schließlich im Norden Italiens. Zudem konnte man darauf hinweisen, daß das bairische Herrschergeschlecht der Agilolfinger nach einem Fürsten Agilolf genannt worden war, dessen Namen man zwar nicht bei den Baiern, wohl aber bei den Langobarden nachweisen konnte. Oft auch hatte die beiden Völker das politische Geschehen zusammengeführt, und ihre Herrscher verschwägerten sich miteinander. Aber man fand noch andere Ahnen: die Quaden-Sueben, in der Slowakei sowie in Nord- und Westungarn wohnend, wurden in Erwägung gezogen, und selbst die Goten könnten in Betracht kommen, wenn man das Land *Baia* (in der Bedeutung Bucht) am Schwarzen Meer suchte.

Über eines war man sich freilich klargeworden, daß die Neuankömmlinge, woher auch immer sie gekommen sein mochten, nicht in ein menschenleeres Land einrückten, zweifellos war eine romanische Bevölkerung zurückgeblieben, selbst Reste einer

K. Reindel, Herkunft und Stammesbildung der Bajuwaren nach
den schriftlichen Quellen,^{in:} Die Bajuwaren, hg. H. Dannheimer
und R. Wilfinger (1988)

4. Japne

120/80

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: ... (Class. 3, Teil I, 20. 10^v)

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Kb. 26, ...

I t caelo imperitans amor. Hic sisfrena remisert
 Q uicquid nunc amat inuice Bellum continuo geret
 I t quā nunc sōtia fide Pulchris motib: incitat
 C ertent soluere machinam Hic scō populos quoq;
 I unctos foedere continet Hic et coniugis acru
 C astis necit amoribus Hic fidis etiam sua
 D ictat iura sodalibus O felix hominū genus
 S iuros animos amor Quo celum regni regat.

ANNICH. MALLII. SEVIRINI. BOETHII.
 VIRI CONSUL. ET ILLUSTR. PHILOSOPHIE
 CŒSOT. LIB. II. EXPLICIT. INCIPIT
 LIBER TERTIVS.

I am cantum illa finiuerat cum me audiendi audū
 stupentēq; arrectis adhuc auribus carminis mul
 cetlo defixerat. Itaq; paulo post. O in quā sum
 mū lassorum solamen animorū. quā tunc uel
 sententiarū pondere. tunc canendi etiā iucunditate
 refouisti. Adeo ut iam me post hec impare fortunae
 ictib: eē non arbitrer. Itaq; remedia quę paulo
 acriora eē dicebas. non modo non phorresco. sed

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *McC. Class 3, Teil I, fol. 30r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Spernit flumina tantalus. Quis legem dat angustis.

Vultur dum satur ē modis. Maior lex amor ē sibi

Non trahit titur iecur. A eunocis ppe terminos

Tandem uincimur arbitrer Orpheus euri dicem suam

Vmbrarum miserans ait. Vidit. perdidit. occidit.

Donamus comitem uiro. Vos hec fabula respicit

Emptam carmine coniugem. Quicumque insupum diem

Sed lex dona coerceat. Mentem ducere quaeritis

Nedum tartarali querit. Nam qui tartareū inspecit

Fassit lumina flectere. Victus lumina flexerit.

ANICI MAN LII SE Quicqd p̄capuū trahit

VERINI BOETII EX Perdit dum uidet inferos.

CONS. ORD PATRICII PHILOSOPHIAE CONS.

LIBER III. EXPLICIT. INCIPIT LIBER. I. I.

Haec cum philosophia dignitate uultus et
oris grauitate seruata leniter suauiter que
cecinnisset. Tum ego nondum penitus insiti
meroris oblitus intentionē dicere adhuc aliquid pa
rantis abrui. Et o inquam ueri praeuia luminis
quae usque adhuc tua fudit oratio cum sui specula

X66-1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. C. 2, T. 4, 1, fol. 54v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

O re toruo cōminantes.
R abie cordis anhelos.
D etrahac si quis supbis
V ani regmina cultus.
I am uidebit utro artas
D ominos ferre catenas.
H inc enī libido uersat.
A uidis corda uenenis.

H inc flagellat ira mitem
f' luctus turbida tollens.
O eror aut captos fatiga.
Aut spes lubrica torquet;
f rgo cū caput tot unū
Cernas ferre tyrannos
Hon facit qđ optat. ipse.
D ominis pressis iniquis.

Vides ne igitur quanto incaeno pbra uoluant qua
pbitas luce resplendeat. In quo pspicuum est num
quā bonis p̄mia numquā sua scelerib; de eē sup
plicia. Rerum etiā que geruntur illud p̄pt quod
una quaeq; res geritur eiusdem rei p̄mum eē nos
inuria uideri potest. uti currendi instadio p̄pt
quā curritur iacet p̄mum corona. sed beatitudine
eē. id ē ipsum bonum p̄pt quod om̄a geruntur os
tendimus. Est igitur humanis actib; ipsum bonū
ueluti p̄mum commune ppositum. At qui hoc
a bonis non potest separari. neque enī bonus ultra
iure uocabitur qui careat bono. quare probos

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Cl. N 3, Teil I, fol. 60r*

Elegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

O re coruo cōminantes.
R abie cordis anhelos.
D etrahax si quis supbis
V ani regmina cultus.
I am uidebit intus artas
D ominos ferre cernas.
H inc enī libido uersat.
A uidet corda uenens.

60
H inc flagellat ira mētem
Et luctus turbida tollens.
Oneror aut captos fatigat.
Aut spes lubrica torquet.
Ergo cū caput tot uirū
Cernas ferre ruvinos.
Hon facit qđ optat. ipse.
D ominis pressos iniquis.

Vides ne igitur quanto in caeno pbra uoluant qua
pbitas luce resplendeat. In quo pspicuum est num
quā bonis p̄mia numquā sua scelerib; de eē sup
plicia. Rerum etiā quę geruntur illud pp̄t quod
una quaeq; res geritur eiusdem rei p̄mum eē not
iuria uideri potest. uti currendi in stadio pp̄t
quā curritur iacet p̄mum corona. sed beatitudine
eē. id ē ipsum bonum pp̄t quod om̄a geruntur os
tendimus. Est igitur humanis actib; ipsum bonū
ueluti p̄mum commune ppositum. At qui hoc
a bonis non potest separari. neque enī bonus ultra
iure uocabitur qui careat bono. quare probos

celebrari? Sequitur. Laudatio eius in ecclesiis; Siue
iusta dicat catholica significat. Quae reuera scorum est.
Siue illa hierusalem celestem et ipsa sine dubitatione scorum
est; Ecce enim interpretatio collectio. Quod ad utramque re-
ferri indubium est; ~~Idcirco autem~~ in eo quod fecit ipsi recti filii syon
exultent super regem suum; Israhel et syon. diuersa quidem
uocabula. sed uirtus una scorum est; Nam israhel interpretatur
uir. uidens dominum. sion speculatio dicitur. Quod utrumque
ad beatum populum pertinere manifestum est. quia et ex-
ultare in rege suo christum dominum commonent. quando ipsi
viderint omnipotentem ipsum aeterni premii largitorem. quem
hic crediderunt in sua maiestate uenturum; Qui enim erit
illius gaudii modus? conspiciere illud dominum rerum quibus
mori uisus est pro salute cunctorum. mensura quidem istius
letitiae nunc nescimus; Sed tamen ultra omnia bona esse con-
fidimus. quod tanta ueritas pollicetur. Laudant nomen eius
in choro. in tympano. et psalterio psallant ei; In superiore
uerum in domino christo dedit letandum. nunc dicit in choro.
Utique. quam nulla patitur dispersione. nullum tedium.
nullum scandalum. Sed meritum publicae collectionis. carissi-
mae semp unitate consistit; Sed qualis quantusque sit cho-
rus. alius psalmus exponit. Ad solis ortum usque ad occasum
laudate nomen domini. Chorus quam mundi initio de nume-
rositate gentium congregatur. Et nisi in illa patria
totus non potest esse collectus; Sequitur. in tympano et
psalterio psallant ei. Tympanum et psalterium. probabiler

rar tolerauere nequias. sed potius regno fuerunt
scissima deuotione contenti; In salute dicit. in
uita aeterna quam illis iustus dominus in illa iudicatio-
ne restituit; Exultabunt recti in gaudio et letabuntur
in cubilibus suis. Hinc usque ad finem psalmi. uir-
tus domini potentiaque. predicatur. Quid enim fortius
quam tanta potestate se ipsis tribuere. ut de minimi
circumant ipso largiente uictorias. Sed cum dicit
exultabunt recti in gaudio et letabuntur in cubilibus suis.
Interposita secunda positio. quae continet gau-
dium scorum et potestatem christi credentium; Sed inten-
damus nunc quomodo scorum exultatio determi-
nabitur; Gloria est honorum actuum frequentata
laudatio. de qua iusti letantur; In cubilibus suis.
id est in secreto pectoris. Sicut apostolus dicit. nam glo-
ria nostra haec est. testimonium conscientiae nostrae; Ibi
enim letantur. ubi solus ille cognoscit quod donare
dignatur est; Letantur utique. quando sic bonum
dominum se habere cognoscunt. ut reus donec
ueniam. peccantibus gratiam. non merentibus
gloriam aeternam; Contra in hoc seculo stul-
tus a se foras egrediens. exultat in hominum
fabulis. et mereri se putat quod deus et moris
sui exaltat; Est ergo recti disciplina gloriantis
et modus gaudii. ut ad illud referantur bona
cuius bona tribuit uniuersa; Nam si mensura desit.

114

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Sib. 56, fol. 299r* 06m

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Dignus apticus diuinomunere lectus x

Mistice qui factus conformis imagine diuini

Ure ipsorum reparat nunc seclaurorum

Sapidas claros fabios fabios gentē que cogitā

Fasces & curules anulos ac paludamenta

Palmas tunicas trabeas falerisquententes

Imperium renouat heroum numenq; priorū

Quocirca tantus uiuat per secula pater suus

Pontificum primas antistes sumus & unus

A fiduis precibus dominus poscitur ab alto

Roma caput mundi

rerū sup̄ma potestas

Bamberg. Staatsbibl. Can. 1. f. 13^a

Dignus apticus diuinomunere lectus x

Mithæ qui factus conformis imagine diuini

Aurei priscorū reparat nunc seclaurorum

Scipidas claros fabios fabios gentē que togatā

Fasces & curules anulos ac paludamenta

Palmas tunicas trabeas falerisquententes

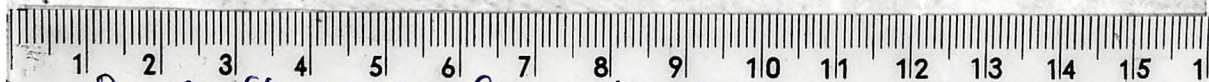
Imperiū renouat heroum numenq; priorū

Quocirca tantus uiuat per sēta prae sul

Pontificum primas antistes sumus & unus

Affiduis precibus dominus poscitur ab alto

Roma caput mundi
rerū sup̄ma potestas

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MSC. Can. 1, fol. 13R*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

unten

Belagexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Ave precos intellego. Roma tua respice. Romanos
 per ignora. Virescente exorta. Surgat roma in
 no. Suboriente natio

Alapana in salutem Gregorij, quoniam. Cuiusmodi magis tempore p[er]cipit. Con
tinuata ad iudicium. In huiusmodi.

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Can. 1, fol. 13^v*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

oben

Belegexemplar erbeiten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

scribitur q. pl. in prima syllaba. Nec pembrothexaminatus

Annus tuus ex diametro superius est. Diameter iuxta
litteram dicitur mediata mensura id est spera nam
metron mensura. Unde penthas numerus
5 diameter dicitur quia decadis perfectio circu-
lusque eius huius hemispherio edisectus. Proprie uerba
rebus posita sunt & que sensu habeat talis oratio non ex dia-
metro sed ex diametro rectius profectus. Diademata
enim est mediata spera linea uidelicet illa que spera
10 secat per medium. Hanc enim omnia mechanice perimat.
Mathematici itaque genesim omnium perscrutantes cude-
bant omnia conrotundata ut rationum in circulo annexa
re. Ibi per medium diademata & ibi circūquaque cap-
tari forum fauum. asserentes orbem rotare ut pote mola.
15 & in medio esse cespitem & in cespite fauum mellis quia
ubique dulce. In ppe est acidum formantes etiam
genesim nascentium per duo decim signa iuxta varias qua-
litates bonum aliq. forum. Ad iohannem leuitam
inter sacros celesti iuxta ierarcho.

20 **O**rdine conspicuo rutilas leuita iohannis.

Kausisti facium gemmans denomine facium.

Alio presagio scitis quis forte futurus

Chroust

23, 2

Nus etenim in carnis pollex et bi menas in ece

Non principiu. personae cheet in ece uatru

plom uetatur posatu. deatibile doctru

Solut quocitae felix mi gnosie pet. es.

5 **D**igesio septuoniu

et ex. diuini. inde lete se huc. sacer. p. n. ap. e. u. t. di

unus. t. lete. ex. an. sacer. h. e. u. s. i. t. h. e. u. s. q. r. p. f. u. n. d. i.

hunc h. e. u. s. i. t. ex. p. o. l. y. p. h. e. m. u. s. s. e. p. m. o. m. o. d. o. e. c. c. i. p. i. a.

mod. o. u. i. d. i. a. m. o. d. o. e. c. c. i. d. i. u. a. p. l. u. s. e. s. i. g. n. i. s. c. e. e. t. N. u. s. d. r.

10 sup. s. i. e. s. m. e. n. t. i. s. N. i. c. a. e. n. s. L. u. i. g. l. e. n. s. p. o. l. l. e. x. t. e. s. c. e. e.

G. n. o. s. i. e. g. n. o. s. i. u. s. g. r. a. u. s. s. e. p. m. o. x. e. m. u. l. l. o. m. o. d. o. e. x. p. h. i. m. l. o. e. q.

n. e. p. o. t. e. s. t. h. y. m. a. h. a. e. t. e. s. i. g. n. i. s. c. e. e. t. q. q. p. l. u. s. q. u. a. d. i.

20 g. s. i. g. o. p. u. c. o. n. s. u. l. e.

l. e. t. u. e. i. g. e. t. m. e. c. n. i. s. s. i. m. u. e. i. c. e. t.

Mus et. h. i. m. p. e. t. u. c. u. i. e. s. t. c. a. m. i. c. o. s. u. m.

15 **G**uendo ece uet. s. m. u. t. i. s. d. i. s. o. m. s. e. o. p. n. o. s.

G. r. i. m. i. n. e. u. n. i. u. s. c. o. c. o. n. s. u. l. a. b. i. u. u. c. a. u. t. h. i. e.

v. s. q. r. u. i. l. u. n. e. t. u. s. l. e. u. d. e. p. s. e. c. t. e. c. s. e. l. y.

V. S.

20 **I**n ece p. s. a. t. e. o. s. e. p. m. o. n. i.

In ece d. i. a. m. t. o. m. i. a. s. e. c. e. p. t. a. h. i. m. c. o. s. i. g. e. t. u. s. h. o. c. e. s. i. o. m. i. a.

s. e. c. e. p. t. e. g. e. t. u. s. q. a. t. t. l. e. a. t. m. a. s. e. p. m. o. n. i. c. a. m. g. r. a. o. s. i. g. e. d. i. c. u. m.

u. e. t. u. s. i. m. i. l. e. e. u. a. u. e. t. u. s. g. l. u. s. e. n. e. c. e. s. s. e.

Chroust

23, 2

Quis dabit capiamus aqua. Quoniam
 sonat in lacum. Et post non u
 hietemias in aeternis corpore. sed qd
 est. Denique postabo animam in aeternu
 5 et nefarias eueffiones. que in capite omni
 ecclesiam purpure in hostes. Heu dolor.
 quis non conatemesca. In aeternis sciatas
 esse. sacre leges pessime peccata in uasiones.
 decius benedictonibus. uniuersa ecclesi
 10 ptopagines secundatur. Cuius ludicio
 ad. Quis oculus effocac conunguntur. Ad aeternu
 lyca flumina descendat. issuan uenat.
 Confolatur me dñs. qui ad apto pñci
 pem pollices dignatus est. dicens. auet
 15 peccatus. et sup hanc peccatam edis caelo
 ecclesiam meam. et post in inferis non pte
 ualebunt aduersus eos. Quid enim flumi
 na hoc in loco. quid uenat. quid inferis
 potius accipere debem. nisi impetus
 20 b' p'pocellat pessimo p' hominum. sed
 quia fundamētum aliud magis pogen
 qd docent nemo potest ponere. ppter
 id quod posita est. qd est x'p'us. et ad bi

Chron.

BAMBERG, KGL. BIBLIOTHEK. Hs. P. III. 20;

Ser. 1, Ba. 3

Can. 1, 7. 14^v

Liq. 23, Tq. 3

Chrost

23, 3

EUGENIUS LGARII

Regnante dñono ihu xpo in ppeniū. annos rep
 gmo decimo in ppeniū. catol. quætao belgi ci. byacen
 mici. gallici. septuaginta mici. sacra synodus apua
 luce. gallici. septuaginta mici. septuaginta mici. septuaginta mici.
 5 ne debuit in uoi. Sicut omnia gisat. uelle rep
 discepte. lucidabile est. latet adis ci. pulis. ignota. ita
 non quætao. pculdubio. ualde culpabile est. Qui
 enim deesse. pculdubio. fauoratus. non a. ita. gisat. gisat.
 10 quætao. deesse. fauoratus. adu. ita. pculdubio. lucidabile est.
 uenit. unde. ita. ualde. fauoratus. mens. habet. ita.
 Cur. ualde. ita. pculdubio. expediat. Nuper
 enim. ita. concilio. buli. gisat. canonicis. pculdubio. nos. hac
 be. ita. pculdubio. deesse. ita. in medio. uenit. gle
 15 fentur. accidia. ualde. fauoratus. pculdubio.
 nund. accidia. quætao. nos. pculdubio. pculdubio.
 nouis. ita. pculdubio. sumus. dals. olap. adendo
 du. can. septuaginta mici. dixit. quætao. latet. dñono
 pculdubio. in. pculdubio. nos. pculdubio. accidia. pculdubio.
 20 muel. pculdubio. pculdubio. Sed. ita. consuetudinis.
 muel. muel. accidia. ita. muel. muel. muel.
 muel. muel. loquendū. ualde. pculdubio. muel.
 disp. ita. pculdubio. accidia. ualde. pculdubio.

Can. 1

In. 1. Bd. 3

L. 23

T. 3

Count 23, 3

U. Must, Carmen figuratum (1991)

S	O	L	O	T	V	M	U	T	V		T	I	E	D	I	C	E	R	I	S	V	N	V	S											
V	E	R	O	D	I	N	O	F	A	C	T	V	S	M	I	R	A	B	I	L	I	S	A	C	T	V									
L	U	X	E	O	P	Y	R	H	E	E	R	O	N	I	L	L	A	B	E	R	I	S	O	R	B	E	N								
V	N	S	M	E	T	R	I	M	V	S	U	T	T	A	S	S	V	S	I	N	R	E	D	I	A	D	E	N							
E	L	U	C	E	S	M	U	N	D	O	L	A	M	T	A	S	F	U	L	G	O	R	E	N	I	T	E	N	T	E					
S	E	R	G	I	N	S	E	F	F	A	T	O	H	O	M	E	N	C	V	I	S	O	R	T	E	F	A	T	E	N	P				
E	M	I	X	T	I	S	S	E	N	S	V	O	L	E	M	E	N	T	I	S	G	A	N	D	I	A	T	E	R	E	N				
R	E	S	T	A	T	N	A	M	T	E	T	R	A	S	S	O	C	I	A	T	A	D	I	A	D	E	S	O	N	E	T	V	R		
G	E	P	E	N	T	A	S	Q	V	E	T	R	I	A	S	P	R	I	M	A	S	E	X	A	S	Q	V	E	C	O	N	E	X	V	
I	N	T	E	R	R	E	C	R	I	S	V	M	P	E	R	T	E	S	P	L	E	N	D	E	S	C	E	R	E	S	A	C	R	N	M

Dumque quia inter organici psalterii formula haec uersuum per quod in modum
 delite littere est. A. ad hoc innuit quia par erat ut diuis diuinis mulceretur laudibus.
 Nam quia mundus decem uerbis clauditur contraque & decem uerbis scribitur. Merito
 homine facit dō cultus fauentis decem uerbis uersuum attribuitur. Quia itaque of
 ficiū psalterie exhibet caput psalterii p. cū dubio ut beatus uir optinet. his pfecto

Abb. 113: Eugenius Vulgarius: Carmen XXXVII; Msc. Can. 1, fol. 12v (Ausschnitt); Staatsbibliothek Bamberg (MGH, Poet. Lat., IV, 1, S. 438).

7-800

CARMEN FIGURATUM

Geschichte des Figurengedichts von den antiken
Ursprüngen bis zum Ausgang des Mittelalters

VON

ULRICH ERNST

1991

BÖHLAU VERLAG KÖLN WEIMAR WIEN

puluerē q̄ adheſerit pedib; ur̄is ex cutiam⁹ ſup̄ eoſ; Tollerabiliuſ erit terre
 ſodomoz et gomoreoz indie iudicij quā illi ciuitati ut domui, Qd̄ utiq; ita
 demum fieri p̄cepit. ſi priuſ in ciuitate ut domo ueritatis ſermo p̄dicet̄. ex q̄
 ut recipientes ueritatis fidē filij pacis et filij dī fiant. ut non recipientes ar
 guant̄. quaſi inimici pacis et dī. Ita ergo et nos magiſtri inſtituta ſectantes
 pacē primo p̄ponim⁹ auditorib; ut abſq; ulla p̄turbatione poſſit uia ſalutis
 agnoſci. Qd̄ ſi q̄s pacis uerba non ſuſcipit. neque adq̄ſcit ueritati. ſc̄im⁹ aduer
 ſū eū pugna uerbi mouere et urgere ac ruiſ confutando ignorantia et redar
 guendo peccata. Neceſſario igit̄ pacē p̄ponim⁹. ut ſi q̄s ē filiūſ pacis. pax
 nr̄a ueniat ſup̄ eū. Ab eo aut̄ q̄ ſe alienū pacis effecerit. regrediet̄ ad nos pax
 nr̄a. & ſi iterū in mandatis habem⁹. et uenientes ad ciuitatē diſcam⁹. priuſ
 q̄s in ea dignuſ ſit. ut apud eū cibū ſumam⁹. Quanto magis conuenit noſcere.
 quiſ qualiſue ſit iſ cui mortalitatis uerba credenda ſūt. Solliciti enī et ual
 de ſolliciti eē debem⁹. ne margaritas nr̄as mittam⁹ ante porcos. ſed et alias
 ob cauſas utile eſt uiri huiuſ me habere notitiā. Si enī ſciam q̄a in hiſ de q̄b;
 non poteſt dubitari qd̄ bona ſit emendat⁹ eſt et inculpabilis. hoc ē ſi ſobriuſ.
 ſi miſericors. ſi iuſtus. ſi mitis. et humanuſ. ē. que utiq; bona q̄e nulluſ ambi
 git. Tunc conſequenſ uidebit̄ ut ei q̄ obtinet bona uirtutū etiā qd̄ de eſt
 fidei et ſcientiæ conferat̄. et in q̄b; maculari uidet̄ ei uita que ē in reli
 q̄s p̄babilis emendet̄. Si uero in hiſ quib; ſc̄im⁹.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Can. 4, fol. 36^r*

E-lexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

obestamur phoenim imperiale constituti omnes nros successores imperatores. ut cunctos optimates. satrapes etiam. amplissimum senatum. et uniuersum populum in toto orbem terrarum nunc et in posterum cunctis retro temporibus imperionro subiaccere. nulli eorum quoquam licere. haecque a nobis imperiali sanctione sacrosanctae romane ecclesiae. ut eius omnibus pontificibus concessasunt refragari aut confringere ut in quoquam euellere. Siquis autem quod nrocedimus in hoc temerator aut contemptor extiterit. eternis condemnationibus subiaceat innodatus. et scilicet dei principes apostolorum petrum et paulum sibi in praesenti et futura uita sentiat contrarios. atque in inferno inferiori concrematus. cum diabolo et omnibus deficiat impius. Huius uero imperialis decretis nostri paginam propriis manibus roborantes. superuenerandum corpus beati petri principis apostolorum posuimus. ibique deinde apostolo spondentes nos cuncta inuolabiliter conseruaturos. et nostris successoribus imperatoribus conseruanda in mandatis relinque. beatissimo filio patri nostro summo pontifici. et uniuersalipape. eiusque per cunctas successores pontificibus domino et saluatori nostro ihesu christo annuente. tradidimus phenniter atque feliciter possidenda.

ET PRO PRIA MANU SUBSCRIBO SIC

Omnitas uos conseruet per multos annos. sanctissimi patres ac beatissimi.

Datum a nobis sub die triduo kalendarum aprilium domino nostro flauio Constantino Augusto Quirer. et Gallicano uiris clarissimis consulibus.

Adiret.

Lykamentum ad facere fecit suos fideles Otto Auerstus ante quam hanc
Tibi dono uolui pape ego rex otto promittere et uirare facio per patrem et filium et spiritum sanctum. et per hoc lignum uiuifice crucis. et per has reliquias sanctorum. ut si permittente deo roma uenero. sanctam romanam ecclesiam et te rectorem ipsius exaltabo secundum meum posse. et nunquam uitam aut membra neque ipsum honorem quem nunc habes et per me habiturus eris mea uoluntate aut meo consensu aut meo consilio aut exortatione perdes. et in roma nullum placitum neque ordinationem faciam de omnibus que ad te ut ad tuos romanos pertinent sine tuo consilio. et quicquid de terra sancti petri ad nostram potestatem uenerit tibi reddam. Cuiusque autem regnum italicum commiserit uirare tibi faciam illud. ut adiutor tui sit ad defendendam terram sancti petri secundum suum posse.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MSC. Can. 4, fol. 6^v*

Exlegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Domino & episcopis regibus huiusmodi scilicet etiam hierosolymis sed &
diap di prudentia fundat. cu pbris & diaconis. & ceteris
omnib. etius. pie
omib. fratrib. p. x. m.
sit semp.

CLEMENTIS PPAE .J.

PARS

etiam tyranno totius mundi bonū prae
dicare non destitit. & regem omnium
saeculorum per orbem terrae & usque
ad ipsius urbis huius notitiam ut etiam
ipsa saluaretur inuexit. hic inquam
propietate patiendo uolens praesen
tem uitam finiuit.

II. QUOD IN NOVO TESTAMENTO POST XPM.
A PETRO SACERDOTALIS COEPIIT ORDO.
ANACLETI PPAE KAP. XXIII.

In nouo autem testamento post xpm
dnm nr̄m a petro sacerdotalis coepit
ordo. quia ipsi primo pontificatus in
ecclesia xpi datus est. dicente dno ad eum.
Tu es inquit petrus & sup hanc petram
aedificabo ecclesiam meam. & portae in
feri non praeualebunt aduersus eam.
& tibi dabo clauēs regni caelorum.
Hic ergo ligandi soluendiq. potestatem
primus accepit ad nō. primusq. ad fidē
populum gratia di & uirtute suae pre
dicationis adduxit.

K:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Muc. Lat. 5, fol. 4r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-96049 Bamberg

di gratia. ulterius nulla sit testandi licentia.
sed res eorum eiusdem monasterii iuris fiant. ap-
ta legis definitione decretū est; quodcum poene
omnibus notū sit. in magna nos gauiniē abbatis
se monasterii scōrum gauini atq. luxorū insinu-
atio ammiratione pduxit. qđ siricam monaste-
rii sui abbatisam postquā regendi suscepit of-
ficiū. condito testamento legata quibusdā asseru-
it reliquisse. Et tūc desertatis urāe sollicitu-
dine quaererem. cur res monasterio cōpeten-
tes ab alius ptulerit dectneri. communis filius
epiphanius archi pbr ūr presens inuentus. re-
spondit memoratā abbatisam usq. diem obi-
tus sui induisse uestem monachicā noluisse.
sed in uestib; quib; loci illius utunt pbre p
mansisse. Adhac replicabat predicta ga-
uina hoc poene ex consuetudine licuisse.
adeo ut abbatisā quae ante supra scrip-
tam siricam fuerat. talib; usam fuisse uestib;
alligaret. Cumq. ergo de qualitate uestium
nec nos mediocritē cepissem ambigere. neces-
sariū visū est ut tam cum consiliariis nrīs
quā cū alius huius ciuitatis doctis uiris qđ
cēt de lege tractare. Quid tractantes respon-
derunt. Postquam sollemni more abbas

rum ualeant aligationes discingere. A quib;
quicquid fuerit statutū. ita urā puiſione seruet.
ut nullū interuenerabilia loca iurgium remaneat.
quae magnopere alterna pacis sunt fouenda
concordia. Alia igitur omnia quae ex testamento
prenominate sirice detinent. quippe qđ nullū
ēē sanctione p mittit. necesse ē utiure monaste-
rii fr̄nitatis urāe sollicitudine. sacerdotali per
omnia studio separent. Quia imperiali constitutio-
ne apte sanctū est. ut ea quae contra leges fiunt.
non solū inutilia. sed etiam p̄fectus habenda sunt.

LXXII. DEO QUOD SI PECULIARITAS. A MONA-
CHIS HABET. NEQ. CONCORDIA. NEQ. CA-
RITAS. INEIS. POTERIT. PERMANERE.
Ex reg. i. par. i. cap. cc. xiii.

VAd iohē. subdiacōnem. inueniunt. inueniunt.
tinentes monachi monasterii quondam abba-
tis claudii. petierunt sibi constantiū monachū
abbatem debere constitui. quos ualde ego in sua
petitione detestatus sum. quia mihi terrene m̄-
tis ēē omnimodo aparuerunt. qui terrenū ni-
mis hominē abbate habere quesiuerunt. Cog-
nouimus enim quod isdem constantius peculiari-
tati studeat. quae res maxime testatur cum
cor monachi nō habere. uē deinde cognoui quia

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Can. 5, fol. 448 r.*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-96049 Bamberg

rentum dignitate procuratis uel largitate principis. aut alicuius in pensis. ut etiam proprietate debitis fraudentur qualibet insidia calliditatis. ne uel a quoque ledendi eos proueniantur argumenta machinationis. quia dignum est ut cuius regimine haberi securitatem. eius posteritati decreto consilii in peritiamus quietem.

VII. UT NULLUS PRAESUMAT. PRINCIPIS UIUENTIS ALIUM. ELEGERE REGEM.

Eiusdem Kap. XVII.

Quamquam in concilio anteriori. quod anno primo gloriosissimi principis nostri de huiusmodi re fuerit promulgata sententia. tamen placet iterare quod conuenit custodire.

Itaque regis uita constante. nullus sibi aliquo opere uel deliberatione. se cuius cumque dignitatis laicus. seu gradu episcopatus. presbiterii. aut diaconi consecratus. ceterique clericatus officii deditus. regem prouideat. contra uiuentis regis utilitatem. nullo blandimento uel suasionem pereandem spem. aut alios in se trahat. aut ipse in alium adque sciat. In

ne angelorum. choro prophetarum. atque apostolorum uel omnium martyrum. coram omni catholica ecclesia. et christianorum cunctum ut nemo intendat in interitum regis. nemo uitam principis nec adtractet. nemo regni eum gubernaculis priuet. nemo tyrannica praesumptione apicem regni sibi usurpet. nemo colibet machinamento in eius aduersitate sibi conuicatorum manum associet; Quod si in quippiam horum quisquam nostrorum temerario ausu presumptor extiterit. anathemate diuino percussus. absque ullo remedii loco habeatur. condemnatus aeterno iudicio.

VIII. DE HIS. QUI IN PALATIO HONORABILES HABENTUR. EIUDEM KAPITULI. XIII.

Qui primatus dignitate atque reuerentiae uel gratiae ob meritum in palatio honorabiles habentur. his a iunioribus modestus honor per omnia differatur. Qui etiam minores a senioribus et dilectionis amplectere affectu. et utilitatem inbuant exemplo. X. DE FIDELIBUS REGUM.

Eiusdem Kap. XVII.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Muc. Can. 5, fol. 136r*

1634

Eslegetexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Lat.
Gramm.

ciuitas te senat. te omni boni. te so
 cu. relatiui intuebunt. Iueris
 un. in quoniam ciuitas salus.
 Acne multa. dictator. R. P. con
 stituas oportet. sumptus p. p. in
 quoz man effugeris. Plenitudi
 ne hic n. frustra n. as singnat.
 Plenitudo eni p. p. e. n. fidium
 reb; sup. n. q; n. conuenit. Neq;
 eni corp. p. p. e. plen. dixeris. q;
 cu. fuit. impatiens effluendo.
 alieni. appetens hauriendo.
 Quae si metallicis corporib; n. usu
 ueniunt. n. tam plena illa sedu
 asta dicenda. hec igit. com. unis
 nuoz omni plenitudo. q. cogita
 tioi anob. ad sup. os meanti. occur
 rit prima p. fectio incor. upo
 rali. tatis innu. Int. ipso. tam
 p. p. e. plen. uocant. sedm. hos mo
 dos q. p. senti. tractui necessarii
 gant. u. optinet. uinculoz. aut
 corporali. efficiunt. aut corp.
 efficiunt. Sed corp. q. intellegen
 do. n. sentiendo. c. cipias. Totu. hoc
 ut obscuri. tatis de p. cet. offensa
 paulo altius repetita. reru. luce
 pandendu. est. Oia. corpora. sup
 fie. f. uant. & in ipsa. eoz. pars
 ultima. t. min. h. uant. termini
 cu. sim. sep. circa. corpora. quoz. t.
 min. incorporei. tam. intelle
 gunt. Na. qua. usq; corp. e. e. dicit
 necdu. termin. intellegit. cogita
 tioq; c. cepit. t. min. corp. re
 liq; Ergo p. m. a. corporib; ad in
 corporib; transit. offendit cor
 poru. t. min. t. hec e. p. ma. in
 corporea. nata. p. orpora. sed n.
 pure. nec ad integr. carens cor
 pore. Na. licet. extra. corp. nata
 e. sit. tam. n. nisi. circa. corpus

apparet. Cu. totu. deniq; corpus
 noas. etia. sup. fices. h. uocabulo
 t. net. Decorporib; tam. ea. & fi
 nres. sed. intellect. sequestrat.
 hec. sup. fices. sicut. e. corp. t. min.
 ualines. t. min. quassuo. noe. g. m.
 mas. g. m. no. uant. Punctis. lineis
 finunt. et. hec. corpora. quema
 thematica. uocant. de. qb; solerti
 indu. tria. geometric. disputat.
 Ergo. hec. sup. fices. cu. ex. alia. parte
 corp. cogitat. p. forma. subiecti
 corp. accip. num. lineaz. Na. seu
 triu. ut. trigonu. seu. quattuor. ut.
 quadratu. seu. plurimu. sit. anguloz
 totide. lineis. sese. ad. extrema. tam
 gentib; planities. eius. includitur.
 hoc. loco. amonendi. sum. gome. corp.
 longitudinis. dim. sionib; e. stat. Ex
 his. trib; in. lineis. ductu. una. dim.
 sio. e. Longitudo. e. eni. sine. latitu
 dine. Planities. uo. qua. g. m. e. p. f. f. a. n. a.
 uocant. longo. latoq; distendit. alto
 car. Et. hec. planities. quantis. li
 neis. t. t. net. expressim. Soliditas
 aut. corp. e. stat. cu. his. duab; ad
 dit. altitudo. fit. eni. trib; dim. sioib;
 impletis. corp. solidu. q. f. r. e. con
 uocant. qualis. e. tessera. quae. cubos
 uocat. Suo. n. in. unius. partis. sed
 totius. corp. uel. sup. fice. co
 gitare. q. ponam. e. quadratu. ut
 de. uno. q. ex. e. plo. sufficiat. dispute
 ia. n. quattuor. sed. octo. anguli. col
 ligunt. Quam. ad. uertis. sup. am.
 quadratu. quale. prius. dixim.
 alteru. tale. altius. impositu. m. re
 c. p. f. a. s. ut. altitudo. quae. di. plano
 de. erit. ad. itat. fiatq; trib; di
 m. sioib; impletis. corp. solidu.
 cie. peon. uocant. ad. im. Ex. his
 tessere. quae. cubos. u.

et p. p. e. p. p. e. p. p. e.

et p. p. e. p. p. e. p. p. e.

et p. p. e. p. p. e. p. p. e.

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

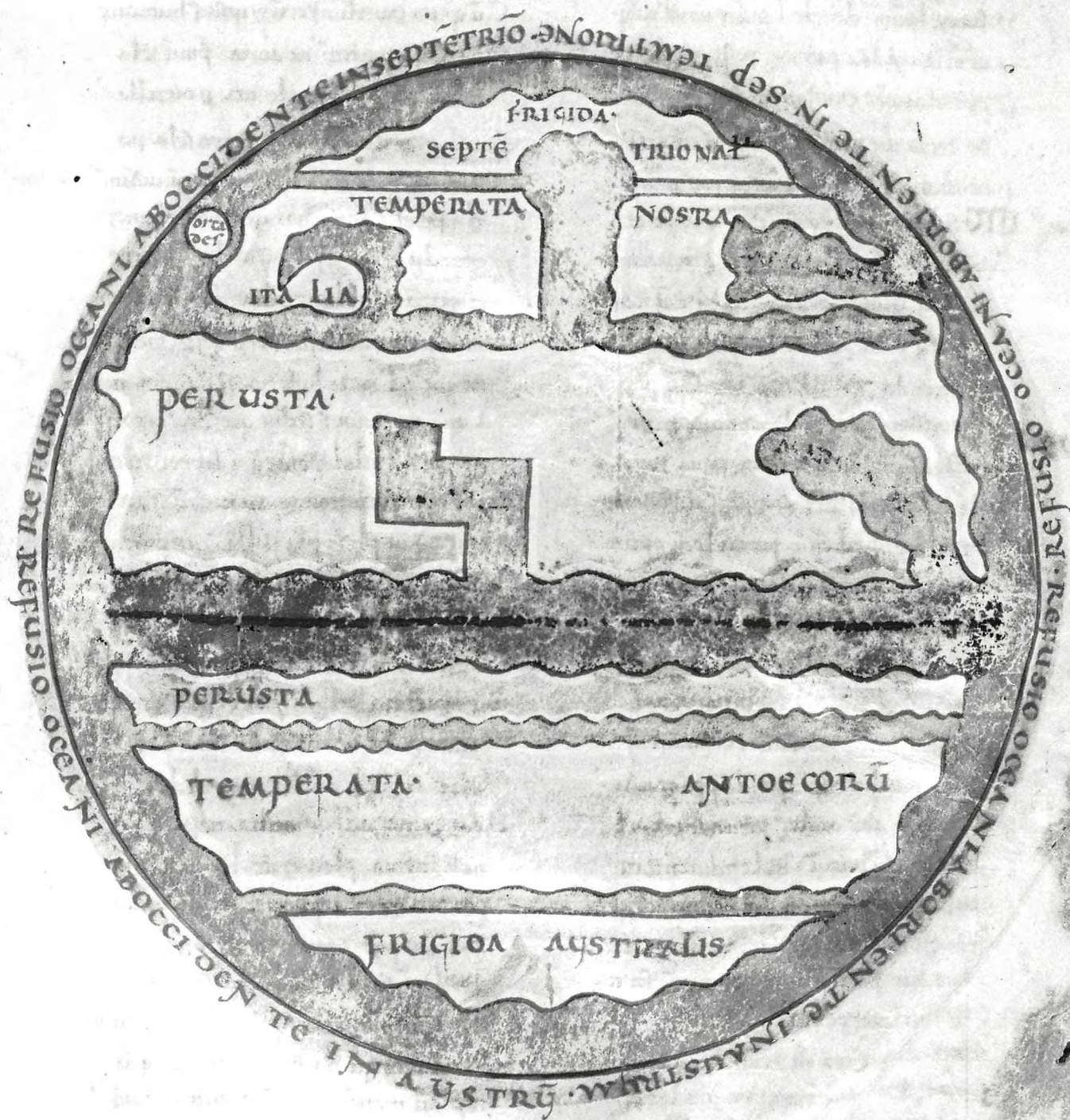
Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. Class. 38, fol. 7^r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

habitationib; parue quada efficiuntur
 isule oceano bis cas ut dixim a biente.
 Omnia hi an oculos locare pot: descrip
 tio substituta. ex qua 7 mri maris origi
 ne q totius una: 7 rubi atq idici or
 tu uidebis. Caspiuq mare un oriat
 tuenies. Lucy n ignoret: et nullo: q
 ei de oceano ingressu negent. Nec:
 dubiu i illa qg austral gnus tepata
 mare de oceano similiter ifluere. Sed
 describi h nra attestatioe n debuit.
 cui sit nob icognit p seuerat;

Quod au nra habitabile diu
 angusta uticib; laterib; latior: in
 eade descriptioe poterit adute.
 Na quanto longior: tropic circ: septen
 trionali circo: tanto Zona uticib; qua
 latib; angustior: qd sumitasei
 artu extremi cingli breuitate n hatur.
 Deductio au latum cu longitudine tro
 pici ab utraq: parte distendit. Deniq:
 ueter omem habitabile nram exten
 claudu simile ee dixer. It qd omis
 tra i qua 7 ocean e. ad queus celeste

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign. Msc. Class. 38, fol. 20^r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

ē. pauperi cictā par uis etiam diuites
 moueant^r et mihi quāquā propenihil
 iam relictum ē. qđ pderē. sita mīsta im
 pune sustinenda sint solaciū erit irā po
 tius quā contēptū patinec sane uitae
 causa iam sup. ē. si ad ceteras humilitatis
 nrāe contumelias hoc quoq; accedat
 ut si habemus aliquid migrandū sit
 si p didimus tacendū Vnum oro nec ui
 minor dignitate urā uideatur causaltas
 meae ante omā enim nō debetis expecta
 re ubi paup magna p diderim sed quan
 tulū ē. quod abstulerit mihi diues min?
 ē. quod reliquid. et amen quis indignat^r
 apes formula uindicari cū uenens etiam
 flosculi uindicent^r quod tam iud. quāquā
 euer sus et ab omni spe tuende paup ta
 tis exclusus ac quiore animo omnia to
 lerarem sic uis mihi conscius culpaē. et
 am si in istam poenam merita tam irā
 tulisse sed et cū spicienda omnia nihil mi
 hi obici potest ad uitae. Nisi quod uicinus
 sū ē. mihi pat^r nus iudag illus sine angus

tus et paup nō uitib; consitus nō frumtis fe
 rax nō pascuis letus ieuine modo glebe
 atq; humilis thūm. et nō late pauperica
 se cir cum iecta possēssio uerū mihi uel
 hoc fuit gratissima quod non fuit dig
 na quā diues concupisceret In hoc ego
 uitae mē secrete remotus a tumultu
 ciuitatis ignobile aetuum agere pro
 cul ab ambitu et omni maioris for
 tūne cupiditate confectui et dū moles
 ta lege naturae transiret aetas iu
 tas fallere hoc mihi par uulū terrae
 et humilis tuguriis rusticū culm ae
 quitas animi regna fecerat. sacis que
 diuitiarū erat nihil amplius uelle.
 quid proclē sic quoq; me latente inuenta
 inuidia. Nec ab initio uiduimus diuitas
 fūparet cir came habita uere domini.
 Et frequentib; uillis concors uicina par
 uos limites coluit quod ciues pascebat.
 Nunc diuitis huius ortus post quā p ximos
 quosq; reuelendo terminos ager locu
 pletis latius inundaute De quate solo

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign. *Msc. Class. 44, fol. 81r*

Leitung: Dr. phil. h. c. h. Dr. phil. h. c. h. Dr. phil. h. c. h.

Staatsbibliothek Bamberg

Postfach 10 15 51, D-96048 Bamberg

Telefon (0931) 31-12345

abducitur odio quod non proficit hoc
 sup. ē ut occidat. Me infelicē si uene-
 nū istud non habet mortē sed mihi hūc
 hos dolores longior uita ducenda ē quā
 ego posset hoc animum uices quā cōmentā
 prospicio si me retrahat impaciētia
 omnia licet hoc erit remediū ut ama-
 re ^rur-sus incipiam.

sibi quod illā paup accurreiā non po-
 test. Timuerat infelix ne remedio
 suo si repugnaret paup ut magis a-
 mare et neu uenis non omni genere a-
 nimu contentiosus accepta max potione
 illā dolore et o actae sanitatis expelle-
 ret bene quod deterribilis et minax
 ē paup quod poenā nrām quod sangui-
 nē petat. non expectat ^{at} statim gratias
 agat qui sanat inuitus. Hōis ^{tam} manen-
 iud hodiernā pauperis mentē nī prima
 fronte tractantib; miserrimus iuue-
 nis nondū uidetur. explicitus est bene-
 prioris ardoris impaciētia. Noui qd
 cū maxime facit ira non odū ē. alio-
 quin si proficisset remediū et aplisti-
 no furore iā liber animo intellectu
 sanitatis admitteret. Omnē adhuc
 puellē uitaret occursum non sibi crede-
 ret ultionē. et ipsū quoq; iudicime-
 ret adire complexū dep̄hensa ē. puto
 nouit si me potione sup uacuā persuasio
 amat iud. amat qui querit qd non amet

C. 15. **E**t si iud ita a natura comparatū
 ē. nescit ullus iustior. dolor quā
 uenefici sup didisse rationē nihil
 quē grauius ad faciat conscientia
 bonorū quā quotiens q; nulla meri-
 taceti der non efficiunt tamen ne-
 fandū p̄sentis reatus indignūq; dis-
 cri m ut misera puella non taletur

A11

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MSC. Class. 44, fol. 91v*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Si uesler ep[iscopu]s seruus seruor[um] d[omi]ni dilecto suo Octoni cesari[is] semper
aug[ustinus] totius imperii d[omi]ni & insup[er] aptica benedictionem.
Multa u[er]o p[er] gregoriu[m] tusculanu[m] oburam cautela[m] demandauit
que fama uolans p[er]culit. Sed que nob[is] apud orta int[er] sacra
missaru[m] sollempnia puenierunt. n[on] leuit accipienda censeo.
Iniq[ue] q[ui] seruicio n[ost]ro nichil prebuer[unt] seditione & tumultum
p[er]fecta ex[er]cuerunt contra eos q[ui] romana nob[is] munuscula
offerebant offerriq[ue] debere ab aliis acclamabant. Inferbuit
acrior ira quod quedam paupercula contra suu[m] iudice[m] apud
nos conqueri ausa est. quasi illa c[on]questio ad inuidia[m] comitis
ei[us] facta. Itaq[ue] intra sca[loru]m districtis gladiis int[er] hostium
furentiu[m] gladios urbe excessimus. Prima que debuerunt
nob[is] ee hospicia in aduentu n[ost]ro cu[m] pridie ee[n]t stantia dis
paruerunt. Secta tales exitus habuerunt. Sed de his alias.
Hoc solu[m] nunc sin[on] p[ro]p[ter] nos salte[m] p[ro]p[ter] uos urosq[ue] p[ro]cor. ut que
n[ost]ri iuris insabino aq[ui]lib[us] detinent p[ur]um n[ost]ru[m]q[ue] legatu[m]
in n[ost]ru[m] dominiu[m] reuocentur. ut indigentia reru[m] sum
moueat p[re]sens copia fructuum. Data prid[ie] id[em] lun[is].

per omnia honos.
Q[ui]am nup[er] insignia portarum beati michaelis archangeli
in adriano t[em]p[or]e nocturno sublata s[un]t emiss[um] p[re]ceptione
aptica suis locis iubem[us] ea restitui. Q[uo]d nisi abhinc usq[ue]
ad p[ro]ximu[m] ap[osto]loru[m] natale factu[m] ee[rit] constiterit sint sub gra
uissimo anathemate q[uo]d hoc sacrilegiu[m] comiser[unt] & q[uo]d con
senser[unt] ut q[ui]etando consciunt donec resipiscant & p[er]
digna[m] emendatione[m] satis faciant. dat[um] k[al]end[is] lun[is].

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Hist. 5, fol. 56v*

Foto: Alfons Steber - Lichtbild-Inalle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erhalten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Complatz 8 - Neue Residenz

I **A**d capitis dolorem. ad moniacum
 tritum. cum calida. in fronte
 inducis. Item si caput. de frigore
 doleat. murra. cum uino. odorifero
 teris & fronte linavis. II. Ad inias ca
 pitis ut iterum non repetat sena
 pem. cum melle. admiscitur. & ca
 put frequenter. linatur. III. ut ca
 pillos. non renascant. sandaraca hy
 reus 10s quia mi sicum. equis ponde
 ribus. misce & loca. continges. & ca
 pilli. cadent. numquam ulterius
 exituri. IIII. Item aliud. siue inocu
 lis. siue in quo libet membru. nepi
 li. renascant. cicute. succus. cu aqua
 euul sit. ex oculis. pili. & perindu

Cod. Bambergensis med. 2 (L. III. 6) f. 23^v

J. Jörmann, Frithmae Rezeptarien, Beitr. 3. Gene.
 d. Medizin Hist 7 (1925)

(vgl. evd. S. 61-77 zu 2 (Zed. 2))

demptionis confessio resplendat.

Sūmamus feruenti spū sacramētū
inazimis sinceritatis & ueritatis.

Pia doctrina glām patris & filii. &
spīs maiestatem indiuiduam con
cinentem; **Chf AMBROSIUS**

AD ROMANOS. DE PNE. XVI. AD ROMANOS
SICIS. PROPTER.

Superiore epistola scripsimus
liberanda ab aduersariis animā
nrām & cū ea indissociabilis uitā
subeundū consortiū; Et quia ser
mo iste nobis dede utero nomio
exemplū adsumpsit adserctionis sue.
quo loci subiectū ē de uiro qui duas
uxores habebat unā odibilem &
alterā amabilem. Non p̄functorie
motus uideris ne forte duas animas
istū sibi ascuiisse aliq̄s intellegat
quod fieri nequaquam potest; Ce
rū ipse n̄ ignoras quod interdum
scriptura cū allegoriā dīc. Alia
ad speciem synagoge. Alia ad eccle
siam refert. alia ad animā alia ad
uēbi misteriū alia ad diuersas spe
cies & qualitates animarū que discer
nit qui diiudicat spū. Unde sequen
ti capitulo legis non dās animas sed
diuersas qualitates unius anime
comphensas arbitror; **E** animamabi

lis anime species que cupisset
uoluptaria. que laborē fugit. con
punctiones declinat iudicium dī
neglegit; Ideo amabilis quia dulcis
& suauis actempus uidetur que
mentem n̄ adficiat sed oblectet;

At illa altera tristior que zelo dī con
ficiatur. sic uxor seuera scortari
comparē suū nolit. non patitur
non sinat nichil indulgeat corpo
ri nichil uoluptati & delectationi.
relaxet abdicet occulta dedecoris
dura laborū sequatur graua peri
culorū; Surgitur pepererunt ei
ambe non potuerit inquit primi
tiū filiū amabilis inhereditatis
institutio odibilis. cū sciat odibilis
filiū primitiuū eē in quo n̄ tam
plationem simplicit̄ significari pu
to quasi primitiuos duos. quam
expressionem solū odibilis filiū pri
mitiuū habere p̄rogatiuā; Primi
tiuus enī primo genitus ē; Scī aū
primogeniti sunt. Quia omīs ma
sculus adaperiens uulua sēs dño
uocabitur. Non tam omīs primoge
nitus sēs; Non enī sēs esau qui utiq̄
primogenitus. Scī aū primogeniti
sunt; Deniq̄ habes innumeris. Ecce
tuli leuitas de medio filiorū isrl̄

de esau

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *MNC. Pak. 7, fol. 12**

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

improbum. & scilicet indigno com-
mittenda arbitreris. neque iterum
urgueas & impugnes. cuius criminis
non deprehenderis. nam cum in omni-
bus iniustitia cito offendat. tunc
maxime in acta ubi aequitate
esse oportet. ubi aequitate haberi
debet. & ut nichil sibi potentior
uendat. Nichil plus usurpet
ditior. Siue enim pauper. siue di-
ues. in christo unum sunt; Nichil
sibi potentior plus sibi adrogat. ipsum
enim par est esse humiliorem; Sed
nec personam alterius accipiamus
in iudicio. gratia absit. causae
merita decernant. Nichil sic
opinionem immo fidem grauat.
quam si iudicando. potentiori do-
nes causam inferioris. uel pau-
perem innocentem arguas. di-
uitem excuses reum culpe; Ironia
quidem est genus hominum faue-
re honorationibus. ne laesos sese
putent ne uicti doleant. Sed pri-
mum si offensam uereris non
recipias iudicium si sacerdos es aut
si quisquam alius non lacescas.
licet tibi scire in negotio dum
taxat pecuniario quam sit con-
stantia ad eam aequitati. In causa

autem dei ubi communionis periculum
est. & dissimulare peccatum est non
leue. Quid autem tibi prodest fauere
diuiti. An quia citius amantem re-
muneretur. His enim fauimus
frequentius. a quibus referendae.
uicem speramus gratiae. Sed eo
magis infirmo & inopi nos stude-
re conuenit. quia pro eo qui non
habet. remunerationem speramus
ad domino ihesu. qui sub specie conuiuii
generalem uirtutum edidit formam.
ut his potius nostra conferamus bene-
ficia. qui nobis non possint ea
repraesentare. Dicens ad conuiuium
atque apulas non eos quidui-
uites sunt. atque pauperes inuitan-
dos. Diuites enim rogari uidentur.
ut ipsi quoque nobis reddant conuiuium.
Pauperes qui non habent
quod restituant. cum acceperint
remuneratorem nobis faciunt
dominum. qui se pro paupere obligari
et optulit; Ad ipsum quoque seculi usum
consolatio beneficii facta in pau-
peres magis. quam in locupletes
plus uiuat. quia diuites designa-
tur beneficium. & pud egeum
debitorem esse gratiae. Quin etiam
id quod conlatum est sibi. meritis

Beneficium diui-
tis & pauperis

Abb. 111
Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 7, fol. 129r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

De uino qđ prudentia
a u g e a t

potatum sanitatem claret augere prudentia: in modice sumptum ad uicia causas claret.
Creaturam dedit abundantia humano arbitrio reseruauit ut parsimonia naturę
eet magisterium sobrietatis. Abundantię noxiam lapsuq; temulantię sibi ascribe
ret humana condicio. Deniq; et ipse inebriatus e noe & obdormiuit consopitus a
uino. Itaq; per uinu patuit deformitati qui per diluuium exereuit ad gloria. Sed
dñs & in eo creaturę suę gratiam reseruauit ut eius fructum nobis conuerteret ad
salutem ac per eum nobis peccatoru remissio proueniret. Unde pie isaac dicit.
odor iacob odor agri pleni id e naturalis odor. Quid eni pleno rure suauius. Quid
uitis odore iocundius. quid fabę flore gratius. Unde quamuis ingeniose quis
ante nos elixerit non uitem aut ficu patriarcha olebat aut fruge s uirtutum
spirabat gram. ego tamen ex odore ipsum terre simplice atq; sinceru pro gratia
benedictionis accipia que fraus nulla composuit. s ueritas indulgentię celestis
insuadet. Deniq; in benedictiones sacratissimas com putatur. ut tribuat nobis dñs
arore celi uinum uini. olei atq; frumenti. Cui e honor. glā potestas in seculis & nunc &
semper. & in omnia secula seculor. Amen. **INCIPIT LIBER QVART.**

Qui uin demia colligit. uasa prius quibus uinu infunditur mundare con
sueuit. ne sort aliqua uini gram decoloret. Quid enim prodest ponere uite
ordine fodere quot annis. aut aratris sulcos ducere. potare sub rigere. aduinge
re ulmus. & quoda conubio copulare. sit tanto labore uina quesita in uase coaces
cant. Matutinos quoq; solis ort si quis spectare desiderat. emundat oculos suos
nequit pulueris. neq; purgamentoru oculis ei insidiat quo tuentis hebetetur
obtus. neue aliqua caligo nebulosa corporeos uisus spectantis obducatur. No
bis in lectione exoriundus e sol. q ante non fuerit. Primu ia die sine sole transi
uimus. secundu sine transigim. terciu sine sole confecim. quarto die iubet dñs
luminaria fieri. sole & iam luna & stellas. Sol incipit. emunda oculos mentis.
o homo anime q interioris obtutus. nequa festuca peccati acie tui pstringat
ingenu. & puri cordis turbet aspectum. Emunda aure ut uase sincero scriptu
re diuine nitida fluentia suscipias. nequa ingrediatur contagio. Precedit sol ma
gno uibare die. magno mundu complens lumine. uaporans calore. Caue o homo
sola eius ppendere magnitudine. neminius fulgor eius uisus tue mentis obce
cet. ut qui eregione in radium eius intendit. repercusso lumine omne subito
amittit aspectu. Ac nisi in ceteras partes uultu suu oculosq; conuertat. esti
mat se nil uidere. & tuendi munere ee fraudatu. Suu defleat obtutu. in te

I qđ matutina
spectatio oculi
loq; sic purga
t oExortatio de
so l e

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 8, fol. 28^r*

Ersiegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

est hoc? Si ergo inquit in spu di
eicio daemones non aliter pos
sent et filii uestri eicere? qui
bus non maligna doctrina sed
fidem simplicem dedi. procul du
bio puenit in uos regnum di. Quo
subuertitur regnum diaboli cum
quo et uos subuertimini; et qm
dixerat filii ur̄i in quo eiciunt
ut ostenderet gram̄ in eis suam
non meritū illorū. Atq; quomo
do potest quis quā intrare in do
mum fortis et uasa eius diripere
nisi prius alligauerit fortem.
et sic domus eius diripiet. filii in
quit ur̄i qui uel crediderunt in
me ut adhuc credituri sunt et
eiectioni demonum non in daemo
num principe sed simplici sc̄itate.
qui certe uel fuerunt ut hoc sunt
quod etiam uos estis id est peccato
res atq; impii. et ideo in domo
diaboli et uasa diaboli. quomodo
ab illo possunt erui. quos prae
ualente iniquitate fortiter ob
tinebat nisi alligaretur iusti
tiae meae uinculis. et uasa eius
eriperent. quae fuerant uasa
irae et ea facerent mea uasa m̄iae.
hoc ē. qd etiam beatus ap̄ls sup̄bis.
et quasi de suis meritis gl̄oriantib;
increpans dicit. Quis enim te
discernit? hoc est amara p̄ditio
nis ex adam. et a uas. irē. quis te
discernit? et ne quis quam di
ceret iustitia mea. Quid enim
habes inquit quod non accepisti:

unde et de ipso dicit. Fuimus enī
et nos aliquando naturaliter filii
irē sicut et ceteri. Ergo et ipse uas
erat in domo illius male fortis. cum
esset eccl̄ae persecutor. blasphe
mus. iniuriosus in malitia et in ui
dia. sicut facetur agens. Sed ille
qui alligauit fortem. ab eo uas p̄ditio
nis eripuit. et uas electionis effe
cit. Deinde ne putarent increduli
et impii. aduersantes nomini
xp̄iano propter diuersas hereses &
sc̄ismata. eorum qui sub nomine xp̄i
ano gregem colligunt p̄ditorum.
etiam xp̄i regnum aduersum se esse
diuisum. consequenter adiungit.
Qui non ē mecum contra me ē. et qui nō
congregat mecum. spargit. Non ait.
qui non est sub uoce nominis mei.
aut sub specie sacram̄ti mei. sed qui
non est mecum contra me est.
Nec ait qui non congregat sub uoce
nominis mei sed qui non congregat
mecum. spargit. Non ergo est ad
uersum se diuisum regnum xp̄i. &
si homines conantur diuidere. quod ep̄
tum est p̄tio sanguinis xp̄i. Nō ut
enim dñs quis sunt eius. et recedat
inquit ab iniquitate om̄is qui nomi
nat nomen dñi. Nam si ab iniquitate
non recedit. non p̄tinet ad regnum
xp̄i. etiam nominans nomen xp̄i.
Utergo aliqua exempli gratia comme
morem. sp̄s auaritia. et sp̄s luxurie
qui ille contrahit. ille profundit.
diuisus sit aduersum se. et ambo
ad regnum p̄tinet diaboli. Saganus

¶ Apud idolorū cultores. sp̄s iunonis. et sp̄s
herculis diuisi sunt aduersū se. & ambo
p̄tinent ad regnum diaboli;

111

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Pat. 18, fol. 23v*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Benedicam dñm in omni tempore semp
 laus eius in ore meo. Nam si benedico
 quando bene est. & blasphemio quan
 do male est suscepi scorpionis aculeu
 compunctus retro respexi quod ab
 sit anobis. Dñs dedit dñs abstulit.
 sicut dñs placuit ita factum est. sit
 nomendñi benedictum. Manet ciuitas
 quae nos carnaliter genuit. Dñs grās.
 Utinam & spāliter generetur. etno
 bis cum transeat ad aeternitatem.
 Sed non manet ciuitas quae nos car
 naliter genuit manet quae nos spā
 liter genuit aedificans ierusalem dñs.
 Nunquid dormitando aedificium suu
 pdidit. Aut non custodiendo hostes
 admisit. Nisi dñs custodierit ciuita
 tem inuani uigilat. qui custodit eam.
 & quae ciuitatem non dormit nec dor
 mitabit qui custodit isrl. Quid ē ist
 nisi semen abraham. Quid est
 semen abraham nisi xpi et semini
 inquit tuo quod ē xpi. et nobis quid
 uos autem xpi ergo abraham semen
 estis secundum promissionem he
 redes. In semine tuo inquit benedi
 centur omnes gentes. Ciuitas sca
 ciuitas fidelis. ciuitas interra pe
 regrina. in celo fundata ē.
 O fidelis noli corrumpere spem
 noli amittere caritatem. accin
 gelumbos tuos accende preten
 de lucernas tuas expecta dñm
 quando ueniat ad nuptias. Quid
 expauescis quia pereunt regna
 terrena. Ideo tibi celestē pro
 missum ē. necum terrenis perires.

Nam ista peritura praedicta sunt
 Praedicta omnino. Non enim ne
 gare possumus quod praedictum ē.
 Dñs tuus quem expectas dixit tibi.
 Exurget gens supgentem & regnu
 sup regnum. habent mutationes
 regna terrena ueniet ille de quo
 dictum ē & regni eius non erit finis.
 qui hoc terrenis regnis promise
 runt non ueritate ducti sunt.
 sed ad adulatione mentiti sunt. poeta
 illorum quidam induxit iouem lo
 quentem et ait de romanis. his
 ergo nec metas rerum nec tempora
 pono. Imperium sine fine dedi.
 Non plane ita respondit ueritas.
 Regnum hoc quod sine fine dedisti
 O quid nihil dedisti in terra ē an in
 celo utique in terra. et si ē in celo
 celum et terra transiunt. Transiunt
 quae fecit dñs. quanto citius quod
 condidit romulus. forte si uelūm
 exagitare uergiliū & insultare
 quare hoc dixerit. in parte tolle
 ret nos et diceret nobis et ego scio.
 sed quid facerem. qui romanis
 uerba uendebam nisi hic aliquid
 adulatione promitterem quod
 falsum erat. & tamen & in hoc
 cautus fui. cum dixi. imperium
 sine fine dedi. Iouem ipsorum in
 duxi qui hoc diceret non ex psona
 mea dixirem falsam. sed ioui in
 posui falsitatis psonam. Sicut dñs
 falsis erat ita mendax ueritas erat.
 Nam uultis nosse quia ista noueram.
 Alio loco quando non iouem lapide

1.9

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MJC. Patr. 18, fol. 77r*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

unde nascitur; hoc ex eo. ex quo illud
 coepit. illud ex eo. ex quo illud non coepit;
 hoc ergo coaetuum. illud coaeternum.
 Arbitror sciretatem ur̄an iam intelle
 xisse. quod dico non posse comparari
 temporalia aeternis. sed posse ex aliqua
 tenui. et parua similitudine coaetua
 coaeternis. Inueniamus itaq; coaetua
 et descripturis admonemur ad has
 similitudines. Legimus in scripturis
 de ipsa sapientia. Candor ē enim
 lucis aeternae; Item legimus speculum
 sine macula diuinitatis ipsa sapien
 tia dicta ē. Candore enim lucis
 aeternae dicta ē imago patris.
 Hunc capiamus similitudinem.
 ut inueniamus coaetua ex quib; intelle
 gamus coaeterna; Quotiane. si in
 uenero genitorē non pcedere tem
 pore illud. qd genuit. si genitum
 non ēē minorem tempore illo. a quo
 generatus ē. iustum ē ut concedas mihi
 posse ista coaeterna inueniri in crea
 tore. quando^{co} sua increatura inueniri
 potuerunt; Iam quidem aliquib;
 fr̄ib; hoc occurrere puto. Nam prae
 uenerunt aliqui. ex quodixi. Candor
 est enim lucis aeternae; Ignis enim
 lucem fūdit. lux ab igne funditur;
 Quid a quo existat. sic^{ue} ramus.
 cotidie cum lucer nam accendim.
 admonemur rei cuiusdam inuisi
 bilis. et tamen narrabilis. ut lucerna
 aliqua intelligentiae m̄ae in ista
 nocte sc̄ti possit accendi; Nonne
 accensa lucerna nondū ē ignis.
 nondum ē et fulgor. qui ab igne

exit; Interogo. et dico; fulgor ab igne
 existit. Augustinus a fulgore. om̄is
 anima mihi respondet. et nemo du
 bitet. quod splendor ille de igne
 existit. non ignis a splendore;
 Ponamus ergo ignem patrem illius
 splendoris. quia iam prae locuti sumus
 coaetuos quaterere. non coaeterna;
 Si lucer nam accendere cupio nondum
 ē ibi ignis. nondū et ille splendor;
 Mox autē ut^{igne} accēdero. simul cum igne
 et splendor existit. D. hic mihi ignem.
 sine splendore. et credidit bi patrem
 fuisse. sine filio. Attendite dicta ē.
 ut potuit a nobis ista rē dici dñō
 adiuvante intentione orationis ur̄ae.
 et pparatione. cordis ur̄i. excepistis.
 quantum capere potuistis; Illata men
 ineffabilia sunt. nihil dignū putetis
 uel eo ipso quo aetua coeternis compa
 rantur. temporalia sempmanen
 tibus; extinguibilia immortalibus;
 sed quia dictū est filius ē et imago
 patris. accipiamus et hinc aliquā
 similitudinē in reb; longe dif
 ferentibus. ut plocuti sumus.
 Imago existit de speculo homi
 nis intuentis. Speculū non
 nobis potest suffragari ad
 euentia rei huius. quam ex
 plicare utcumq; conamur.
 Et tamen dicitur mihi; ille qui at
 tendit speculū. iam utiq; erat.
 et iam natus erat; Existit
 imago mox. ut aspector exti
 terit. Nam ille qui inspicit.
 erat et antequā accederet

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 18, fol. 95r*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Nisi boni fuerimus. peristis. Ecce
alius qui uenit in nomine suo. Ergo
uita mea ex te pendebat. et salus
mea ex te religabitur. ita ne oblitus
sum fundamentum meum. Nonne
petra erat xpi. nonne quia edificat
super petram. ipsum non dericit uentus
pluuia flumina. uenit ergo mecum
super petram. et nolim uel uelē
pro petra. Dicebat ergo et nouissi-
mum illud ecclta. Si crederis
moysi. crederetis et mihi.

Deme enim ille scripsit. quia cor-
pus sum eius. De quo scripsit. et
de ecclta moyses scripsit. Nam
moysi uerba dixi. In semine tuo
benedicentur omnes gentes terrae.

Moses hoc in principio libri scripsit.

Si crederetis moysi. crederetis et mihi.

Quia moysi uerba contemnitis. ne-
cesse ē ut uerba xpi contemnatis.
habent ibi inquit moysen et pro-
phetas. Non pater abraham. sed si
quis a mortuis uenerit. ipsum au-
dient. Italle. Si moysen et prophetas
non audiunt. nec si a mortuis surre-
xerit credent. hoc d. euangelii dic-
tum ē. ergo non dictum debereti-
cis. A mortuis resurrexerat. qui
dicebat. Oportebat xpm pati.

et resurgere a mortuis tertio die.
hoc credo. credo inquit. Credis
quare non credis qd. scilicet. quia cre-
dis oportebat xpm pati. et resurge-
re a mortuis tertio die. hoc de ca-
pite dictum ē. Crede et quod seqt.
de ecclta. Praedicare in nomine eius.

paenitentia. et remissionem pecca-
torum ponis qd. Quare credis
de capite. et non credis de corpore.
quid tibi fecit ecclta. uita uel
quodam modo decollare. Tol-
lere ecclta caput. et capiti credere.
corpus relinquere quasi ex animo. et
sine causa capiti quasi famulus
de uotis blandiris. Quid decollare
uult. et caput et corpus conatur
occidere. Et rubescunt negare
xpm. et non erubescunt negare
uerba xpi. xpm nec nos uidimus
oculis nec uisus iudaei uiderunt.

Nos non uidimus sed credidimus
uerba illius uobiscum sum.

Comparate uos iudaeis. illi contemp-
serunt pendentem in ligno. uos
contemnitis sedentem in caelo.

Illis suggerentibus. Stetit titulus xpi.
nobis stantibus deletur baptis-
mus xpi. Sed quid restat frs.
nisi oremus et pro superbis. oremus
et pro elatis. qui se sic extollunt.
dicamus pro illis dō. cognoscant
quia non mentabuntur. et non homi-
nes. sed solus altissimus super
omnem terrā. conuersi ad dñm. ut sup.

XLVI. ITEM EIUSDEM DE UERBIS DNI
IN EUGT. SCOM IOH. QUI MAN-
DUCAT CARNEM MEAM. ET BIBIT
SANGUINEM MEUM.

Sicut audiuiimus cum scō euangelium
legeretur. dñs ih̄s xps exhortatus ē.
promissionem uitae aeternae. ad
manducandum carnem suā. et
bibendum sanguinem suum.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign. Msc. Patr. 18, fol. 112r

Gewehrampel bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neusiedlerstr. 1, D-96049 Bamberg

& greci. Sed hoc ad eos cū quib' eueritur ipsa cupidi-
 tas. qui eos uincere noluerunt. 7 Cum autem
 in homine cui dāpnabant. regna cupiditatis subuer-
 tuntur. illa est & aperta locutio. 7 Qui autem ihu
 xpi sunt. carnē suam crucifixerunt cū uitiis. & con-
 cupiscentiis. 7 Hic aqua & hic quēdam uerba translata
 sunt. & traduntur. sicut est & ira dī. & crucifixerunt.
 Sed tam multa sunt. & ita posita. ut obreant sensus.
 & allegoriā. & enigmata faciant. quam prop' e figu-
 ratam locutionem uoco. 7 Qd' autem dicitur iere-
 mie. Ecce constitui te hodie sup gentes & sup
 regna. ut euellas. & destruas. & disperdas. &
 dissipēs. Non dubio. figurata locutio tota
 sit. ad eum finem. referenda. quē diximus. 7 Quē
 quasi flagiciosa inperita uidentur. siue tantū
 dicta. siue etiā facta sunt. uel ex persona dī.
 uel. ex hominū. quorū nobis sanctitas commen-
 datur. tota figurata sunt. quorū ad caritatis pastū
 enucleanda secreta sunt. 7 Quisquis autem rebus.
 pretereuntibus res hūc dūcitur. quam se habe-
 ant. mores eorū cum quibus uiuit. aut temperans.
 aut superstitiosus est. 7 Quisquis uero sic
 est. utitur. ut metas consuetudinis bonorū inter
 quos uersatur excedat. aut aliquid
 significat. aut flagiciosus est. 7 In omib'

Hic ap-
 locutio indi-
 5 intelligen-
 sit scripturis.

Id allego-
 5. & enigmata
 e locutione
 figurata uo-
 care.

171

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *INC. Patr. 21, fol. 88^v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

is iā loquatur . tamquam unum sit iam utrorumq;
 corpus . ppter temporariam commutationem & commixe-
 tionem t cōmunionem sacramentorum . Ut in cantico can-
 ticoꝝ . Fusca sum & speciosa . sicut tabernacula
 cedar . ut pellis salemonis . Non enī ait fui ut
 tabernacula cedar . & speciosa sū ut pellis salemo-
 nis . s̄ utrumq; esse dixit propter temporalem
 unitatem . I ntra una retia piscum bonorum
 & malorum . Tabernacula enim cedar adisinabe-
 lem p̄tinent . qui n̄ erit heres cū filio libere .
 Itaq; cū debona parte dī dicat . Ducam cetos
 inuiam quam non nouerunt . & semitas quas n̄
 nouerunt calcabunt . & faciam illis tenebras in
 lucem . & praua indirectum . Hec uerba
 faciam & non derelinquam eos . Nox de
 de alia parte que malo permixta ē dicit .
 Ipsi autē dūsi s̄ retro . quamuis alii iā significen-
 tur his uerbis . s̄ quō nō iūno s̄ . tāqm̄ de ipsis lo-
 q̄t de g̃b loquebat̄ . s̄ tam̄ sēp iūno erunt . Ipse
 ē q̄ppe ille seruus cōmemoratus i euangl̃io . Cui dñs
 cū uenerit diuider . & partē ei cū hypocrit̃ ponat .
 Tercia regula ē de pmissis & lege q̄ alio m̄ dici potest
 de spū & littera . sic eā nō appellauim⁹ . cū de hac re librū
 scriberem⁹ . Potest etiā sic dici de grā & mandato . hec
 cū m̄ magna uidet̄ mag̃ questio qm̄ regula . que sol-
 uendis questionib⁹ adhibenda ē . Hec ē qm̄ n̄ intelligen

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *IIIc. Patr. 21. fol. 98r*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

uiua detestamur. Odor enī bonus. sona bona ē.
 quon quisq; bonae uitae operib; habuerit. dum
 uestigia xpi sequitur. quasi pedes eius pratio
 sissimo odore perfundit. Ita quod in aliis
 personis plerumq; flagitium ē. In diuina
 ut prophetica persona magnae cuiusdam rei
 signum ē. Alia ē quippe in peccatis morib;
 alia in sanctae prophetae uaticinatione. conuinc
 tio meretricis. Nec si flagitio se in conui
 uis. temulentorum. et lasciuorum. nudantur
 corpora. propterea in balneo nudū ē flagiti
 um ē. cclxxviii. Deserentia generalis
 iustitiae. quod tibi fieri non uis. Alii nefeceris.
Figurata ē innumerabilem consuetudinem *(Exo lib. iii.)*
 etudinem. com moti quidam dormientes.
 uita dicam qui neq; alto somno stultitiae sopie
 bantur. nec insipientiae luce poterant augi
 lare. Putauerunt nullam ēē iusticiam p se ipsa
 sed uni cuiq; genti consuetudinem suam iustam
 uideri. quae cum sit diuersa omib; gentib; debe

caritatis inter pratio perducatur. Item
 ex eo dem tertio libro.
 Seruabitur ergo. in locutionib; figuratis.
 Regula huiusmodi. ut tam diu uersetur. dili
 genti consideratione quod legitur. donec
 ad caritatis regnum inter pratio perdu
 catur. Si autē iam hoc p prius sonat. nulla
 putatur figurata locutio. Supra cepti ua
 locutio ē. aut flagitium. aut facinus uetans.
 aut utilitatem. aut beneficentiam iubens.
 non ē figurata. Si uero flagitiū aut facin
 uidetur iubere aut utilitatem et be
 neficentiam uetare figurata ē. nisi
 manducaueritis inquit carne filii ho
 minis et sanguinem biberitis. non ha
 bebitis uitā in uobis. Fatinus uel flagi
 tium. uidetur iubere. Figura ergo ē
 precipiens passionis dominicae eēcōmu
 nicandū et sua uitā atq; utiliter reton
 dendum in memoriam quod pronobis

A: 1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 36, fol. 152r*

Eslegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

SCS CY

PRIANVS

VERSUS SECUNDI ALEXANDRI PAPERBIPSO EDITI.
 Martiris et sacri CYPRIANI presulis archi
 Alexander ego Romane papa supremo
 Non propriis meritis residens in culmine sedis
 Hec sacra describi feci dictamina libri
 Hilario scō quem nunc pro munere mando
 Quis fuit et quantus clarescat ut hic CYPRIANVS
 Doctor erat sanctus vita meritisq; probatus.
 Virtutis magne presul Cartaginis alte.
 Tonus lybie que pars est tertia terre
 Theologus rector clarissimus utiq; rethor.

fol. 1 ist auf dem Vorsatzblatt aufgeklebt,
Ihre Angabe fol. 1^v ist also richtig
Es folgen dann fol. 1^a, 2 usw.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Patr. 63, fol. 1^v

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

- xx l tē a deo dē. xx1. A d plebē de .v. pbris sibi insidiantib. xlviij.
- xxii l tē a deo dē. de laude martiri. A d epictetū & plebē athenianorū de
fortunato quondā epō eorū. xlviij.
- xxiii A d clerū de pēcādo dūp peccatis nris. A d iunianū de baptis mate hereticorū.
- xxiv A d thibartanos. xxv. xlviij. A d quintū de eodē. L.
- A d maximū et nicostatū. xxvj. A d iunianū de eodē. Lj.
- A d pbr̄os & diac̄os hīs confessorib. q
incarcerē sūt constituti humani
tas omīs p̄ beat. xxviij. cōstitutū. Lij. A d stephanū de rebaptizandis differen
tia cēli. Lij.
- A d martyres & cōfessores in metallo. A d pomponiū. extra eptam stephani. Lij.
- xxviii E pta felici. xxviiiij. A d magnū de his q ab hereticis bapti
zati sunt. rebaptizandis. Lv.
- A d Luciu. xxx. A d eundē de baptis mate infirmorū. Lvi.
- Rescripta confessorū. xxxj. A d fidū de infirmis, baptizandis. Lviij.
- A d pbr̄os et diaconos. xxxij. A d lucianū de histione. Lviij.
- pbr̄is et diaconib. Rome cōstitutis. A d clerū et plebē de uictore q Faustini
pbr̄m testam̄o tutore nominauit. Lviij.
- xxxiiij A d corneliū papā de qnq pbris eptā. A d luciu de exhortu eusū. Lx.
- xxxv A d eundē de cōfessorib. monato &
nouatio seductis eptā. liij. A d maximū urbem sidoniū & maca
rū de regressione eorū ad eccliam. lxi.
- xxxvi A d eundē de uis dē ordinatione. liij. A d florentiū quē & puppianū. lxij.
- xxxvij A d eundē de ep̄atu eius & scismate
nouatiani eptā. v. xxxviij. A d pomponiū de uirginib. lxij.
- A d eundē de maximo & urbano et
sidonio machirio ad eccliam de
posito errore regressis eptā. vi. A d eo qd̄ idola diu n̄ sint. lxiiij.
- xxxviii A d eundē de cōfessione eius eptā. vii. A d uersus iudeos. Lxv.
- xl A d eundē de penitencia lapsorū eptā. viij. A d fortunatū & ceteros de his
q p̄trōm̄ta superati sunt. Lxvi.
- xlj. A d antonianū de cornelio & nouato. Cēna cypriani. Lxviij.
- xlviij. A d clerū et plebē de aurelio cōfessore
lectore ordinato. xlviij. O ratio cypriani. Expt̄ cap.
- A d clerū & plebē de celerino cōfess
lectore ordinato. xlviij.
- De numidico cōfess pbro ordinato.
- xlviij. A d felicē pbr̄m & plebē athenicorū
de marcule & basilide. xlvi.

Incip libereptaz scī cypriani.

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 63, fol. 1v*

Es legexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

omib; atq; contēptis. ante expiata delicta. ante exhomologesim factā
 criminis. ante purgatā conscientia. sacrificiū & manu sacerdotis
 ante offensā placatā indignationis dñi. & mimantis. uis inferitur
 corpori eius & sanguini. & plus modo in dñm manib; atq; ore
 delinquit. quā cū dñm negauer. Pacē putant esse quam
 qdā uerbis fallentib; uendunt. n̄ est pax illa. sed bellum.
 nec ecclē uingit. q̄ abeuglo separat. qd inuria beneficium
 uocant. qd impietate uocabulo pietatis appellant. Quid eis
 q̄ flere uigē & rogare dñm suū debent. int̄ cepta penitentie
 lām̄tatione cōmunicare se simulat. Hoc sunt eimodi
 lapsi qd grando frugib; qd turbidū sidus arborib; qd ar m̄tis
 pestilens uastitas. qd nauigis seua tempestas. solatiū spei
 adimunt. aradice subuertunt sermone morbido ad loetale
 contagiū serpunt. nauē scopulis ne in portū pueniat inli
 dunt. non concedit pacē facilitas ista sed tollit. nec cōmu
 nicationē tribuit sed impedit ad salutē. Persecutio ē hec. alia
 & alia temptatio. p quā subtilis inimicus in pugnandis adhuc
 lapsi occulta populatione crassat. ut lām̄tatio ēq̄scent. ut
 dolor sileat. ut delicti memoria euanescent. ut cōprimat̄ pecca
 torū gemitus. statuat̄ fletus oculorū. nec dñō grauit̄ offensum
 longa & plena poenitentia dep̄cet. Cū scriptū ē memento unde
 cecideris. & age poenitentia. Nemo se fallat. nemo decipiat.
 solus dñs misereri potest. ueniam peccatis quē in ipsum cōmissas
 solus potest ille largiri. q̄ peccata nr̄a portauit. q̄ pronobis doluit
 quē d̄s tradidit pro peccatis nr̄is. Homo dō nō potest esse maior.
 nec remittere aut donare indulgentia sua seruus potest. qd
 in dñō delicto grauiore cōmissū est. ne adhuc lapso & hoc acce
 dat ad crim̄. si nesciat esse p̄dictū. maledictus homo q̄ spem
 habet in homine. Dñs orandus ē. dñs nr̄a satisfactione placan
 dus est q̄ negante negare sedixit q̄ om̄e iudiciū de patre solus
 accepit. Credimus quidē posse apud iudicē plurimū mart̄
 rū merita & opa iustorū. sed cū iudiciū dies uenerit. cū post
 occasum scti huius. & mundi. ante tribunal xp̄i popl̄s eius astite
 rit. ceterū si quis p̄ppera festinatione temerarius. remissionem
 peccatorū dare se cunctis putat posse. aut audet dñm p̄cepta rescindere.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Pat. 1.63, fol. 16^r*

Eselegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

PATIENTIA.

temptationū qualitas inrogat. de iacturis facultatū. de ardorib; fe-
briū. de cruciatib; uulnerū. de amissione caroz. nec aliud magis int̄
iustos discernit. & iniustos. quā qđ in aduersis p̄ impatientiā queritur.
& blasphemāt iniustus. patientia iustus pbat̄. Sicut scriptū ē. In do-
lore sustine & in humilitate tua patientiā habe. qm̄ in igne pbat̄
aurū & argentū. Sic iob examinatus ē & pbat̄. & ad sumū fasti-
giū laudis patientie uirtute p̄ uictus quanta ad uersus eū diaboli
iacula emissa. quanta ad mora tormēta iactura rei familiaris infligit̄.
numerosa sobolis orbitas inrogat̄. diues in censu dñs & in liberis
pat̄ ditior. nec dñs repente nec pat̄ ē. accedit uulnerū uastitas &
tabescentes ac fluentes artus uermiū qđ edax pena cōsumit neqđ om-
nino remaneret. qđ n̄ iob in suis tēptationib; expiretur. Armat diabolus
& uxore illo antiquo neque sup̄ usus ingenio. quasi om̄s p̄ mulierē
decepe posset. & fallere qđ fct̄ in origine nec tam iob grauib; & densis
cōflictationib; frangit̄. quominus int̄ illas angustias & p̄ssuras dī bene-
dictio uictrice patientia p̄dicet̄. Tobias qđ post lustris & mīa sus-
opa. magnifica lumina amissione tēptatus. in quantū patient̄ cecitate
p̄tulit. in tantū grandit̄ dñm patientie laude p̄meruit. Atq; ut magis
fr̄s dñm patientie bonū luceat qđ mali e contrario in patientia importet.
Cōsideremus nā ut patientia bonū xp̄i ē. Ita & e contra impatientia
diaboli malū ē. Et sicut in quo habitat & manet xps̄ patientis in-
uenit̄. ita impatiens semp̄ existit. cuius m̄te diaboli neq̄tia possedit.
Exordia deniq; ipsa uidemus. diabolus hominē ad imaginē dī factū
impatient̄ tulit. inde & perit primus & p̄didit. Adā ētra celeste
p̄ceptū abi letalis impatiens in mortē cecidit. nec acceptā diuinū
grām patientia custode seruauit. Et ut frat̄e cam p̄meret sac̄-
fici eius & munens impatiens fuit. Et t̄qđ esau de maiorib; ad mino-
ra descendit primatos suos p̄ impatientiā lentis amisit. Quid iu-
daicus populus circa beneficia diuina p̄fidus & ingratus. n̄ne qđ
ad dō primū recessit. impatientie crim̄ fuit. Dū mors cū dō ē loquenti
moras n̄ potest ferre p̄fanos deos ausus ē postulare ut itin̄eris sui
duces nuncuparet. caput bubulū et terrestre figm̄tū. nec umquā
ab eadē impatientia destitit. quominus sēp docilitatis. & diuine
ad monitionis impatiens p̄phas suos & iustos qđ p̄ cōdo ad crucē qđ &

Aid

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 63, fol. 52^r*

E-lexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

filii quoq; ē. sps nū cupasti. Unde & orationi
copuletur auctoritas. in spū quoq; recte bap
tizari non posse scriptura indicat. Dicente
dnō. Vos autē baptizabimini in spū scō. Et apt
ait. Omīs enim in ipso corpore. in unū spm bap
tizati sumus. Unum opus. quia unū miste
rium. Unum baptisma. quia mors unā p mūn
do. Unitas ergo operationis. unitas p dīca
tionis. ē. quē non potest separari.;

EXPLICIT LIBER. DŌ GRATIAS AMEN.

INCIP CAP. EXERPTVM DE VITA BEA

TI APOLLONII.

INTEREA dum cetera premittentes alia p
se quamur. cum contra uoluntatē cogebat beat
apollonius ad corporalem requiem fr̄m. sancti
loth exemplum proponebat. qui angelos uidens
compulsus ad domus suę hospitium duxit. Sed
etiam hoc monebat sc̄s apollonius. ut sifieri pos
set cotidie monachi communicentur misterium
xp̄i. ne forte qui longe facit se ab his. longe
fiat a deo. Qui autē fr̄quentius hęc suscipit.
fr̄quentius ip sum uideatur suscipere sal
uatorem. Quia sic dicit ipse saluator. Qui
manducat carnem meam. & bibit sanguinē
meum. in me manet. & ego in illo. Sed &
ipsa commemoratio dominice passionis
cū assidue sit a monachis plurimū humili
tatis confert illis ad exemplum patientię.;

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Aufsicht des

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 68, f. 104r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

ASTORA LISCYRAE

NIE PONDERA FUGERE

De luscendo uoluisse. benigna frater ca-
rissime. Atque humillima intentione
reprehendis; Que nequibusdam leuia
esse uideantur. presentis librifilo expri-
mo de eorum grauitudine omne quod penso.
ut & hec qui uacat incaute non expectat.
& qui incaute expectat. adeptum se esse
p timefcac; Quadriplica uero disputa-
one. liber iste distinguitur. ut & dec totis
sui animi ordinatis Alligationibus quasi
quibusdam passibus gradiatur; Nam
cum rerum necessitas exposcit. pensandum
ualde est. Ad culmen quisque regimini
qualiter ueniat. Atque ad hoc rite puen-
ens. qualiter uiuat. & bene uiuens. qualiter
doceat. & recte docens. infirmitatem sua

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur: *Msc. Patr. 74, 106.5R*

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche

Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg

86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

disiuncti discordes. ut si aures amandantes

lethibz declinant. meritis oculis ad consideran-
da ea quæ in visibz versantur aptantur. qd
sepe aures unius cuiusdamque generis esse loca
aliter volando non deservunt qd gregatim an-
imalia bruta pascuntur. quia si solentur as-

picimus. concordanda sibi in rationabilis natura
indicat. quantum malum p discordiam ratio
nalis natura committat. quando hæc atatione
intentionis perdit. quod illa motu naturali
custodit. & contra ammonendi sunt paca
ti. ne du plusquam necesse est pacem quædam pos-

sident amant. ad ppetuam puenire nappetant.

¶ Itemq; enim gravius intentionem inveni-
retum tranquillitas comparat. ut quonon sunt
molesta quæ tenent. eo minus amabilia fiat

que vocant. & quo delectantur præsentia
conon inquirantur decima. Unde & p

semper ipsam veritat loquent. Cum terram
pacem asperna distinguat. atq; advenien-

tiæ. discipulos ex præsentis provocat. At.

¶ Item meam relinquuo vob. pacem mea do vob.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: MC. 72 v. 74, fol. 164r

Erlageexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

uel p̄dicatio excollet. exph̄erant capli

IN NOMINE DNI INCIPIT

LIBER REGULE PASTORALIS

GREGORII PAPAE SCRIPTUS AD
IOHANNEM EP̄M

PASTORALIS CYRAE ME

Pondera fugere deli

titiscendo uoluisse

benigna frater ca

rissime atq; hu

mullima intentione

reprehendis. Quos ne quib; dā leuia

esse uideantur. p̄sentis libri stilo

ex primo de eorū grauidine omne

quod penso. ut & haec quia uacat in

caute non expectat. equi incaute

expectat. adeptū sibi p̄time scat;

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign. *Msc. Patr. 75, fol. 6r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nicht Genehmigung und Angabe.

Stadtarchiv Bamberg

Muc. Patr. 107, fol. 40r

Stadtarchiv Bamberg
www.stadtmuseum-bamberg.de
Bamberg, 10. April 2015
Archivdirektor

He. Jac. Baldus ep. Clorunensis Abbas de morebach. 1000.
 ducatus ex ep. baldo M. xx. Udeballus ep. D. x. Abbas
 de qu. burg. M. l. Abbas de laureram. l. Ar. hieps. n.
 gum. M. l. c. Colonienfis archiep. M. c. v. uir. a. burgon
 ty. M. l. x. Abbas erolsfeldensis xl. M. Heribertus com
 d. l. x. et frs filius ueniat cu xxx ann. M. xl. Megni
 gus. Inuame burchard. D. xxx. Conofilius canonis l. l.
 Deducan. Alaciense mit. can. x. Bezelinus filius Arnusti
 duodeci. D. d. Almus Roaghus filius M. xxx. Oddo frige b. d. d.
 M. l. x. d. d. xxx. Abbas. Alaciensis. M. l. x. Gumranus
 u. Angerus. D. xx. Dominus sicco imperatoris. D. xx.
 D. xx. x. l. d. + Carolus dux. uftos patrie domi dimiss. Ade. l. b. u.
 bosone cu xx. M. Leodicensis ep. l. x. M. cu Hermanno
 u. l. m. ne. Ep. camaracensis. xii. M. Geldulfus cu adu
 p. abbati. xii. d. Deodericus comes filiu suu cu xii. M.
 D. l. x. d. u. em. x. M. Gottefredus & Arnulfus marchiones. l. x.
 D. l. x. d. u. com. xxx. f. c. d. Abbas. brumensis. xl. d.
 D. l. x. d. u. e. u. f. c. d. l. x. d. Verdunensis ep. l. x. d.
 T. l. x. d. u. x. M. + Archiep. Colceburgensis. l. x. M. Ruel
 uenit. u. l. x. d. u. M. Abrahā. l. M. Reginaldus ep. l. x. d.
 l. x. d. u. ep. l. x. d. u. Ep. augemunt. l. d. Conducensis ep.
 l. x. d. u. ep. l. x. d. u. Augensis abbas. l. x. d. Abbat. l. x.
 l. x. d. u. Abbas. de clouanga. xl. d. Abbas. de clouanga. xl. d.

Msc. Pat. 107 fol. 1^R

Individuele Kopie

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg

Signatur:

Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten

Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

secundum meritū boni operis. p̄p̄ua coronabitur gl̄a. Amen;

Luce clarius constat. qđ om̄s sc̄i q̄ p̄f̄ete mundū reliquerunt. cū dñō
residentes ceteros iudicabunt. Tunc quoq̄ implebitur illud qđ in
diuinis litteris legitur. Nobilis in portis iureq̄. quando sedebit
cū senatorib⁹ terre;

Sc̄i augustinus. ita ex hoc. in suis tractatibus dicit. Non enī qđ duo
decim sedes sessuros esse ait dñs discipulos suos. xii solos homines
cū illo iudicatuos putare debemus; Duo denario q̄ p̄p̄ numero.
uniuersa qđ dā significata est iudicantiū multitudo. p̄p̄ duas par
tes numeri septenarii. quom multitudo plerūq̄. uniuersitas. quae
duae partes idest. tria & quattuor. altera p̄ alterā multiplicat⁹.
duo decim faciunt; Nā & quattuor ter. & tria quater. duo deci
sunt; Et si qualia huiusmodi duo denarii numeri qđ ad hoc uale
at ratio repperitur; Alioquin qm̄ in locū iudae traditoris apt̄m
mathiā. legimus ordinatū; Apt̄is paulus q̄ plus om̄ib⁹ illis libe
rauit ubi adiudicandū sedeat non habebit. qui p̄f̄ecto cū aliis
sc̄is ad numerū iudiciū septenere demonstrat cū dicit. Nescitis
qđ angelos iudicabimus; De ipsis quoq̄ iudicandis in hoc nu
mero duo denario similis causa est; Non enī qđ dictū est iudi
cantes duo decim tribus it̄; Tribus leui q̄ tertia decima est. ab
eis iudicanda non erit; Aut solū illū populū non & angelos cae
tere iudicabunt; Quod autē in regeneratione. p̄culdubio mor
tuorū resurreccio nē nomine uoluit regeneratione intellegi;
Sic enī caronā regenerabitur p̄ incorruptione. quē ammodū
est anima nā regenerata p̄ fidem;

(ohne Verrechnung, nicht befolgt)

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *HKr. Pat. 107, fol. 124r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Primo Pro aula. id preporticus

Secundo Saluta toriū. id locus in quo consistunt homines expectantes
iussione regis.

Interuo. Consistoriū.

rupis alta.

In quarto Trichoriū. id locus triclinalis iuxta ignem.

In v. Zetas hyemales. id domus hyemalis que calida fac subducta flamma.

In vi. Zetas estuales. id domus estualis que frigida e contrario fac
subducta aqua.

In vii. Epicastrariū. id locus unguentorum. et tridima. accubitalia.
id locus nuptiarū.

In viii. Thermas. id locus ubi excutunt uestimenta quando lauant se
homines. t dom' unctionis.

In iiii. Gymnasia. id loca lauacionis.

In x. Coquina id domus in qua quocnat' cibus.

In xi. Colymbas ubi mundant' uestimenta. ut aquarū loc' influens.

In xii. Propodromū. id domus declinationis ad nece'ssitatē;

+ Et p' gyrū. arcus de ambulatorius. sup quos ambulant homines.

Nobilibus quondā fueras constructa patronis. Subdita nūc seruis. heu male roma ruis.

Deseruere tui tantū te tempore reges. Cessit enī ad grecos. nom' honosq' tuus.

Inter nobiliū doctos nemo remansit. Ingeniū q' tuū. rura pelasica colunt.

Vulgi abiecit tuis distrah' tu partib' orbi. Seruis seruis nūc tibi sunt domini.

Constantinopolis florens noua roma vocat'. Moribus & muris. roma uel ista cadis.

Hoc ante prisco predixit carmine uates. Nūc nūc te pōm' meriti pauliq' fouere.

Tempore iā longa roma nūc sella fuses.

Transit impēriū mansitq' supbia totū. Cultus auaricia. ut nimū superat.

Nonne dō p'hibere patē perimino m'gno. Seruis auaricia. idola corde colit.

Truncastruicos crudeli vulnere sanctos. Vendere nē hęc mortua membra soles.

S, dū tēra uorax animarū roserit ossa. Tū poteris falsas uendere reliquias.

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Pat. 1.107, fol. 124v*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

audoꝝ pelluꝝ mites. Quid muliebria ornata nisi rapacitatis p-
 tiosa pericula. Copunctionū lāmīta fugiunt. coniugariaū afflentib;
 rapinis nequaquā metuant. Quis cū ita sint audiant ergo & mundus
 perit & concupiscentia ei. Solent intendant auari regnū dī possidebunt.
 P erpendant mites illud scriptū. pbaute ineamino paupertatis. & illud
 qđ domineū. Beati mites qm̄ ipsi possidebunt terrā. quātrā. celestis
 regni pculdubio patriā. Audiant & auari. auarus nūmplet pecunia &
 qamat diuitias fructus n̄ capid̄ excess. dī implet pecunia. dū incidens
 in laqueū diaboli sepult̄ ipse relinqt eā sepulcris. Un̄ in euangto. Sinite
 hac nocte repetunt animā at̄ quaeu parastis cui erit. Fructus qđ
 n̄ capiet quibent spargere n̄ amando uoluit. sed male defossā adiudiciū
 suū seruauit. Ideirco audite serue nequā & magis. O furentes quo uros
 trahitis amatores. Quis dōmīa hoꝝ deludit animos. Nonne scriptū
 ē & erant eis omnia cōmunia. & euera cōmune dinosert. qđ cōmunis
 dñs largit̄. Quid plura referā. Hoꝝ certe om̄iū uita auarū iuguit.
 quoꝝ stipendia un̄ uiuere possent occultat. Est qđ dā tōminū gen
 qb; cū crucifixus sit mundus. eoꝝ in p̄brosos auariciae laqueos in ex-
 tinguibili sit inardescit anim̄. In qb; ualde ē timidū illud dominici
 l̄ n̄ uestim̄tis ouū intrinsecus aū s̄ lupi rapaces. Considerent. Cu-
 piditas radix ē om̄iū maloz. Quā qđā adpetentes errauer̄ a fide.
 & inseruer̄ se dolorib; multis. Felix uita hominū cū sine cupiditate
 agitat̄. & sua cuiq; sufficiunt. Audiant igit̄ nemo mittens manū
 in aratriū aspiciens retro aptus ē regno dī. Sane qđ n̄ si appposito
 deuantis uirulentz radicis dāna p̄spicerent. sem̄ sulcis creditū
 centuplicatū reciperent. Sem̄ uō creditū sulcis. ubū ē int̄m̄ p̄fessio-
 nis. Qđ aū aliud natū aruit. aliud auoluorib; raptū ē uanuit. In se
 natū apest̄ cū pestiferis uici uenena intente p̄spicit. auoluorib;
 rapit̄ cū in ore om̄iū demonū uelut qđā ridiculū uersat̄.
 Ergo faueat̄ petro. melius ē uia ueritatis n̄ agnoscere quā p̄
 agnitionē retrorsū redire. Clarē nāq; melius ē n̄ p̄fessionū
 nexib; secreta animi inno dare. quā p̄positis sui uota contēnere.
 Scriptū ē hui p̄fessionis natura sit om̄i uilitate terna.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. Patr. 107, fol. 126r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

eramus descendere. magne necessarieq. p. quisi-
onis nos accensione lustrabat. His igitur fer-
culorum dapibus inuitati. coepimus inter nos
querere. quomodo se haberent anime defun-
torum ante illam corporum ultimam resur-
rectionem. Sicq. conlatione mutua nosceremur.
quid futuri post hanc uitam essemus. ut uiuacit-
& ueraciter de hoc negotio cogitantes. tanto cer-
tius presentia fugeremus. quanto futura p. ser-
tantes nosceremur auidius. Orat. ergo ex hoc
negotio questuncule quedam sunt. que diuersi-
tate sui non leuiter nostrorum animos attiger-
Sed de his optimam solutionem uel diffinitionem
sensus breuitate non ualentes colligere. erectus
est nostrorum pariter animus. ut quicquid nobis
de hac re in questionem uenisset. stilo p. curren-
te adnotare deberet. Sicq. quicquid ex hoc ipso
respondendum ratio posceret. quid uel catholicor-
magistroz sensu definitum existeret. memoria
nobis sacre lectionis exprimeret. Nec libror-
tunc reuolutione continua. sed uiu. uocis id age-
retur recordationis industria. Tunc ergo nisi
fallor urgentibus uobis. accito notario. capitula
de premissis questunculis. eodem die in p. sentia
uri quanta potui breuitate collegi. Sed induinis

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 108, fol. 2^v*

Elegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

A:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und *Unterschrift*

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Patr. 108, fol. 7^v*

Exlegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

gerendis. Ad hoc pertinet quod apłs secutus aduixit. Cū
xp̄s apparuerit uitamā. tunc & uos apparebitis cum illo in
gloria. Uuos autem & mortuos cum uenerit iudicabit.
quia & iusti qui uitae merito & mortui appellantur. ab
illo utiq; iudicandi sunt. Siue ut uiuos intellegamus qđ
hic non dum mortuos. sed adhuc in ista carne uiuentes
muenturus est eius aduentus. mortuos autem quidē corpo
re prius quam ueniat exierunt uel exierunt sunt. XII.

Sedes dicimus quos greci trōnos appellant. Trōnos autē
greci sedes dicunt. S̄ci ergo quālibet ipsi sint sedes dī
iuxta quod scriptum ē anima iusti sedēs sapientiae. ipsam
sedes habebunt in quibus xp̄ni iudicante sessuri sunt. iuxta
illud quod ipsa ueritas ait. Uos qui se cūti estis me in generatio
ne cū sederit filius hominis in sede maiestatis suae. sedebi
tis & uos super sedes. duo decem iudicantes duo decem tribus
isrl̄. XIII.

Luce clarius constat. quod omnes s̄ci qui per fecte mundū
reliquerunt. cū dñō residentes ceteros iudicabunt. Tunc
quoque implebitur illud quod in diuinis litteris legitur.
nobilis in postis un-entis quando sederit cū senatorib; t̄rae.

Sēs ad gēas t̄ras ita ex hoc in s̄c̄is. XIII.
tractatibus dicit. Non enim quia per duo decem sedes.
sessuros esse dicit dñs discipulis suis. duo decem solos homi
nes cū illo iudicatuos putare debemus. Quod denario
quippe numero uniuersa quae dam significata sunt pre di
cantium multitudo. Per duas partes numeri septenario
q; significatur. Pleriq; uniuersitas quae due partes id ē. tria

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Fig. Msc. Patr. 108, fol. 38v

Faksimileanfertigung durch:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

enilegit angustin dixisse totide post oculoru amissione gloriosa illuminatione.
 et pilla transacta periculū equib. libere consecutē pietatē. Et nū regis nser. are
 secretū. nociuū ualde periculosū est. sed di gloriosa silere opera. mēnūe animae
 decunū. Propt qd ego diuina regere silentio dubitans. et pigni immūntē serui
 metuens condēpnationis iudiciū. quia dño talentū accipientis fodient intra abscon
 dit. et datū ad operationē celauit extra negociationē. sacra ad me plata nar
 rationē nequaquā silebo. Sed nullus michi sit incredulus scribe de ea quae
 audiu. ne quisquā me mentiri estimet. et magnitudine dubitans. Michi enim
 absit sacris memoriebus. ad ult. rare uerbu. ubi dñs memorat. Et aut q. minima
 intellegit. & indign. de dñi magnitudine q. carne assūpsit. et incredulus ē ita di
 centi. nū michi p. tenebit periculū. Si quid aut illisunt q. huius scripturae legerint
 regitū. gloriosa q. rei amiracionē sane credere rennuerunt. et illis dñs misera
 t. qm et ipsi humanę nature infirma considerantes impossibilia decernunt ea
 que de hominib. gloriosa dicunt. Ac. umā de cetero narrationē ipsā re refe
 rent. que in hac nra generatione facta dinoscit. quā sacer diuina et agere
 idocet educat narravit. Sed ut supra dictū ē. nullus haec ad incredulita
 tē trahat. considerans impossibile fieri in hac nra generatione tā grandemi
 raculū. ita p. generationes in scā p. transiens animas. amicos dñi facit et pph. & al.
 que admodū salomon scdm dñm edocuit. Vm p. nāq. ē sacrae p. dere narra
 tionis iniciū. In monasterio pal. estinorū fuit uir utq. moribus uerbo or
 natū. qui ab ipsis cunabulis monachicis ē ac. tib. diligētē instructus. et conuersa
 tionib. ueracit. educat. nomine Zosimā. Et nullus nos estimet dicere Zosimā
 illū in p. dicationis q. rone docuit. accusatū scet. alterius. Alius enī hic et alius
 ille. et multos in utrosq. distantiā licet and. utq. sortisunt uocabulū nom.
 Hic itaq. Zosimā ab initio in nro pal. estinorū ē uersauit monasterio. Et omnē p.
 mansueti monachicā disciplinā. in abstinentiade opus omniū sacre p. batissimū.
 Omne enī lib. p. ceptū traditū canonis. ab his q. ad p. fana ē educat. sunt. luctant.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Pat. 108, fol. 51v*

E-lexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

propinquantes coram dñō dō nrō die & hodie
ut faciat iudicium seruo suo. & populo
suo isrl p singulos dies. Et scient om̃s popu
li terre. quia dñs ipse est dñs. & non est ul
tra absq. eo. sit quoq. cor nr̃m pfectum
cum dñō dō nrō. ut ambulemus in decreti
s eius & custodiamus mandata eius sicut &
hodie. Ignor rex & omnis israhel cum
eo immolabant uictimas. coram dñō.
Mactauit q. salomon hostias pacificas quas
immolauit dñō. Boum xx milia. &
ouium. cxx milia. & dedicauerunt

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. Bibl. 38, vorderes Vorblatt,*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

reducere eam ad uos: Venerunt ergo
 uiri cariathiarim. et reduxerunt arcam
 dñi. et intulerunt eam in domum
 aminadab ingabaa. Eleazarum autē
 filium eius sanctificauerunt. ut custo
 dirt arcam dñi. Et factum est ex qua
 die mansit arca dñi in cariathiarim.
 multiplicati sunt dies. Hec quippe
 iam annus uicesimus. et requieuit
 omnis domus israhel post dñm. An
 autem samuhel ad uniuersam domū
 israhel diens. Si in toto corde ur̄o
 reuertimini ad dñm. auferre deos
 alienos de medio ur̄i. ^{baali} et astharoth.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MSC. Bibl. 38, fol. 3^r, oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-8600 Bamberg

illuc. Respondit q̄ dñs. Ecce absconditus
est domi; Cucurrerunt itaq̄ et tulerunt eum
inde; Stetit q̄ in medio populi: & altior
fuit uniuerso populo ab humero et sursum;
Et ait samuhel ad omnem populum; Certe
uidetis quem elegit dñs: qm̄ non est similis
ei in omni populo; Et clamauit cunctus p̄s
& ait; Vivat rex; Locutus est autem samu-
hel ad populum legem regni: & scripsit
in libro. & reposuit coram dñō; Et dimisit
samuhel omnem populum. singulos in do-
mum suam. Sed et saul abiit in domum suā
in gabaath: et abiit cum eo pars exercitus.
quorum tetigerat d̄s corda. filii uero belial

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Misc. Bibl. 38, fol. 9^r, oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-9600 Bamberg

q̄ uulnerati de philistin de uiasarim. & usq̄ ad gath.
 & usq̄ accharon & reuertentes filii isti postquam p̄secuti
 fuerant philisteos inuaserunt castra eorum; assumens
 autem dauid caput philisteri. attulit illud in iherusalem
 arma uero eius. posuit in tabernaculo suo. Eo autē
 tempore quo uiderat saul dauid egredientem contra
 philisteam. ait ad abner principem milicie. De qua
 stirpe descendit hic adolescens abner. Dixit q̄ ab
 ner. Unius animae tuae rex. si noui. Et ait rex. In
 terroga tu cuius filius iste sit puer. Cumq̄ regres
 sus esset dauid p̄cussio philisteo. tulit eum abner
 & introduxit coram saul. caput philisteri habentē
 in manu. Et ait ad eum saul. De qua p̄genie es o ad
 olescens. Dixit q̄ dauid. Filius serui tui isai bethleemita.

Abb. 1:1

Bitte geben Sie die Veröff.angabe
für die Dateneingabe und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MSC. Bibl. 38, fol. 24^r, oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Dornplatz 8

C-8600 Bamberg

h Aut desidero epylencos.

& immutavit os suum coram eis & conlabebatur inter ma-
nus eorum & inpingebat in ostia porte. Defluebant q. sa-
liur eius in barbam. Et ait achis ad seruos suos. Vidistis
hominem insanum quare adduxistis eum ad me. An de-
sunt nobis furiosi. qd^d introduxistis istum ut furteret me
Dimittite hunc illu^s p^rsente. n^o ingreditur domum meam. Abiit ergo d^d
inde & fugit in speluncam odollam. Qd^d cu^m audissent
fr^s eius & omnis domus patris eius. descenderunt ad eu^m
illuc. & conuenerunt ad eum omⁿs qui in angustia
erant constituti. & oppressi aere alieno & amaro an-
mo. & factus est eorum princeps. Fuerunt q. cum eo
quasi quadringenti uiri. Et p^rfectus est dauid. inde
in maspha. que est moab & dixit ad regem moab. Ma-

Dimittite hunc illu^s p^rsente. n^o ingreditur domum meam. Abiit ergo d^d
hic Cap 22 11

Abb. 1:1

Für die Veröffentlichung
nach der Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Bibl. 38, fol. 30v*, *oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-9600 Bamberg

Dixit q. dauid ad achis, Nunc scies que facturum est
seruus tuus, Et ait achis ad dauid, Et ego custo
dem capitis mei ponam te cunctis diebus.

Samuel autem mortuus est. planx
it q. eum omnes isrl & sepelierunt eum in
ramatha urbe sua. Et saul abstulit magos
& ariolos de terra. & interfecit eos qui phi
tones habebant in uentre. Congregati q. sūt
phylistiim & uenerunt & castrametati sunt
in sunam. Congregauit autem saul uniuersum
isrl & uenit in gelboe. Et uidit saul
castra phylistinorum. & timuit. et expauit
cor eius nimis. Consuluit q. dñm & non re
spondit ei. neq. p somnia neq. p sacerdotes
neq. uariolos. Dixit q. saul seruis suis.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Bibl. 38, fol. 41r, oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-9600 Bamberg

Prevaluerunt aduersum nos uiri. & egressi sunt ad
nos in agrum. Nos autem facto impetu. persecuti
eos sumus usq. ad portam ciuitatis. & direxerunt
iacula sagittarum ad seruos tuos ex muro desuper. Mor-
tuiq. sunt de seruis regis. quin etiam seruus tuus
urias etheus mortuus est. Et dixit dauid ad nuntium.
Hec dices ioab. Non te frangat ista res. Varias
enim ^{est} euentus proeli & nunc hunc. nunc illum
consumit gladius. Conforta bellatores tuos aduer-
sum urbem. ut destruas eam. & exhortare eos.
Audiuit autem uxor uris quod mortuus esset
urias uir suus. & plangit eum. Transactoq.
luctu. misit dauid & introduxit eam domum
suam. & facta est ei uxor. peperitq. ei filium &

Handwritten musical notation in the right margin.

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Msc. Bibl. 38, fol. 65^r, oben*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

D-8600 Bamberg

IN NOMINE DOMINI SANCTIMI INCIPIT PROLOGVS
SANCTI HERONIMI SUPER MATHEVUM EVANGELISTA

LVRES FVISSE QUI EVANGELITA
scripserunt & lucas euangelista
testatur dicens. Quoniam quidem
multi conatus sunt ordinare narra
tione reru. que in nobis completæ sunt sicut na
diderunt nobis qui ab initio ipsi uiderunt ser
mone & ministrauerunt ei. & per seuerantia usque
impersentis temporis monumenta declarant. Que a
diuersis auctoribus edita. diuersaru hereseon
fuerunt principia. Ut est illud iuxta ægyptios.
& thoma. & mathia. & bartholomeu. duodecim
quoque. aptorum. & basilidis. atque. appellis. ac reliquorum
quos enumerare longissimu est. Cum hoc tantu
impersentiaru necesse sit dicere. extitisse quosda
qui sine spiritu & gradu conatus sunt magis ordina
re narratione. qua historia texere ueritate.
Quibus iure potest illud propheticu aptari.
Ve qui prophetant de corde suo. qui ambulant per
spiritum suum. qui dicunt dicit dominus. & dominus non misit
eos. De quibus & saluator in euangelio iohannis
loquitur. Omnes qui ante me uenerunt. fures fu
erunt & latrones. Qui uenerunt non qui misse sunt.
ipse enim ait. Veniebant. & ego non mittebam eos.
In uenientibus enim presumptio temeritatis. In
missis. obsequium seruitutis est. Recta autem

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *MNC. Bibl. 94, fol. 5v*

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg

dominus nris uenire. & ceperit percutere pueros.
& ancillas. et edere. & bibere. & inebriari. ueni &
dn̄s serui illius in die qua n̄ sperat et hora qua
nescit. & diuidet eū. partēq. eius cū infidelib. ponet.

L. clviii.
s. o. l.

Ille autē seruus qui cognouit uoluntatē dn̄i sui.
& n̄ pparauit & n̄ fecit scdm uoluntatē ej. uapulabit multis.
Qui autē cognouit et fecit digna
plagis. uapulabit paucis. Omni autē cui multū
datum ē. multū queretur ab eo. Et cui cōm
dauerunt multū. plus petent ab eo.

L. clx.
r. v.
m. xcv.

Ignē ueni mittere m̄trā. & quid uolo nisi accendat.
Baptisma autē habeo baptizari. & quomodo co
artor usq. dū p̄ficiat. Putatis quia pacē ueni dare
m̄trā. Non dico uob sed separationē. Erunt enī
ex hoc quinq. in domo una diuisi. Tres in duo. &
duo in tres diuident. Pat̄ in filiū. & filius in patrē
suū. Mat̄ in filiā. et filia in matrē. Socrus in nurū
suā. & nurus in socrum suam.

L. clxi.
r. v.
m. clxii.

Dicebat autē & ad turbas. Cū uideritis nubē orientē
ab occasu. statū dicitis nimb̄ uenit. & ita fit. Hypocri
te. faciem celi & trā. nōstis. p̄bare. hoc autē tempus
quomodo n̄ p̄batis. Quid autē & a uob ipsis. non ui
dicatis quod iustum est.

L. clxii.
r. v.
m. xxxvi.

Cū autē uadis cū adūsario tuo ad principē inuia

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

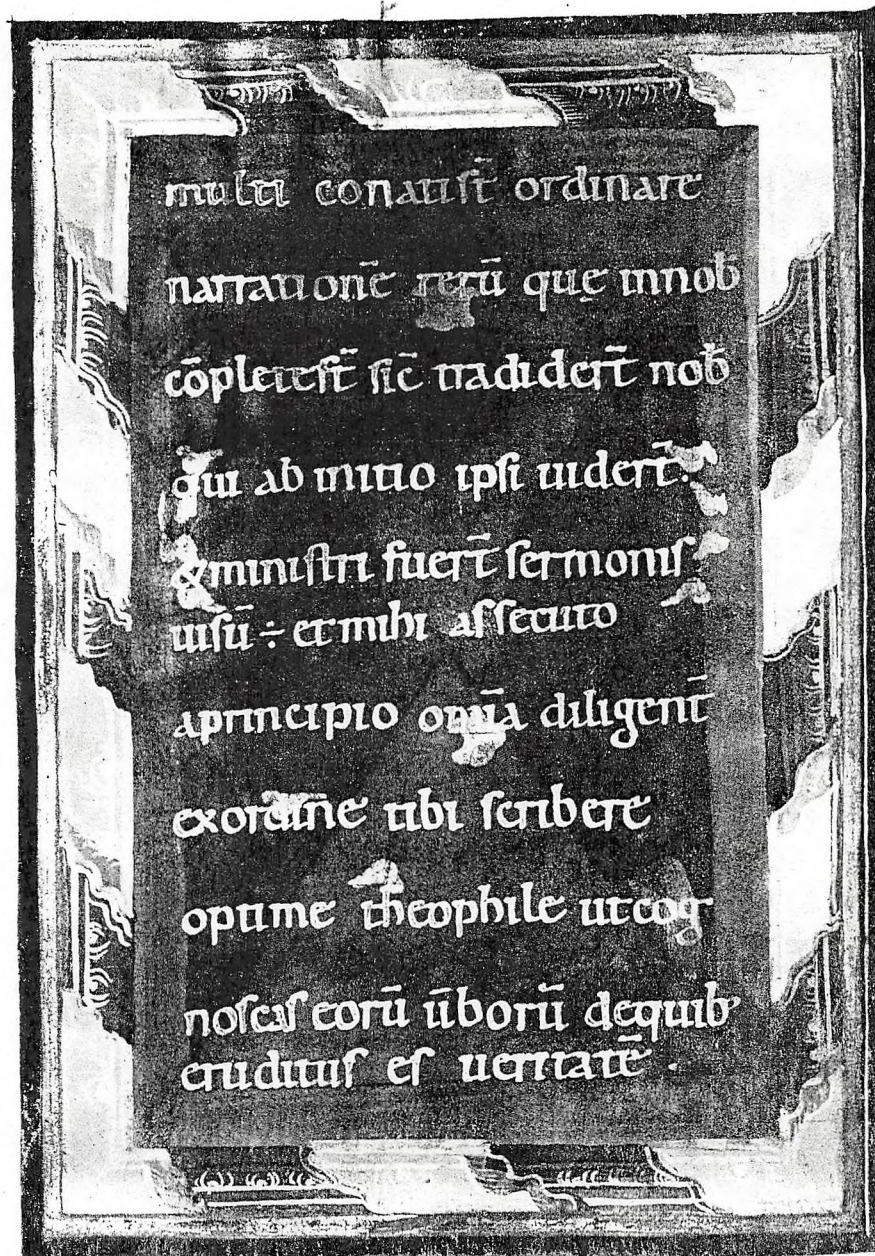
Sign.: *Msc. Bibl. 94, fol. 130^r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8

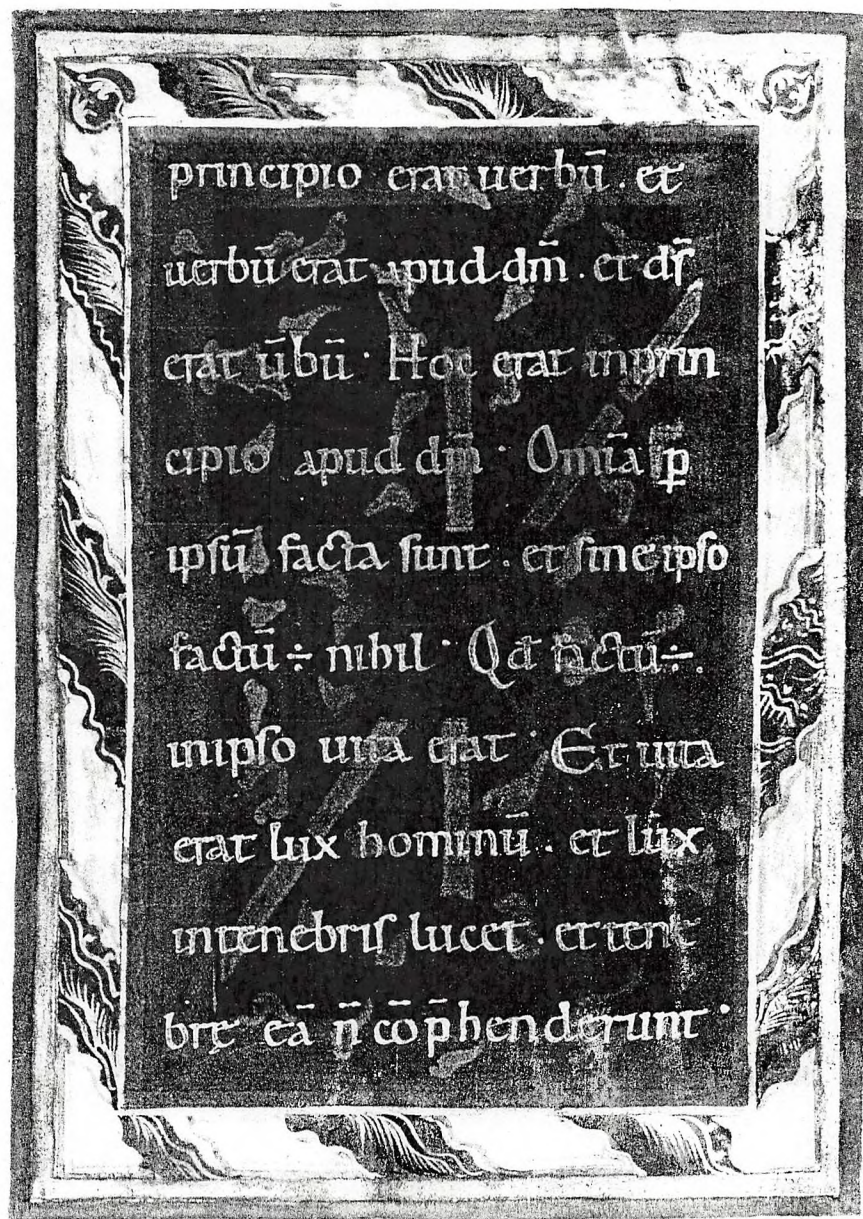
D-9600 Bamberg

XII, fol. 103v Zierseite

Evangeliar aus dem Dom zu Bamberg

Bamberg, Staatliche Bibliothek: Msc. Bibl. 94

XII, fol. 157v Zierseite

Evangeliar aus dem Dom zu Bamberg

Bamberg, Staatl. Bibliothek: Msc. Bibl. 94

In nomine dñi nři ihu xpi. Incipit capitulare euangeliu panni circuli.

- I**n uigta dñi. Scdm ma theu. Cap. iii. Cū ēēt de sponsata. Usq. a peccatis eoz.
- I**n natat dñi adscm maria. Scdm lucā. Cap. iii. Exiit edictū acesare. Usq. pax in hominib. bone uolr.
- I**n te adscm anastasiā. Scdm lucā. Cap. iii. Pastores loquebantur adinuicē. Usq. si edictū ē ad illos.
- I**n te adscm petrū. Scdm iohanne. Cap. i. In prim capio erat uerbu. Usq. plenū grā et ueritatis.
- I**n natat scī stephani. Scdm mathēu. Cap. cxi. Dicebat ihc turb iudeoz. Usq. benedictus qui uenit in nomine dñi.
- I**n natat scī iohannis euangeliste. Scdm ioh. Cap. cxxx. Dix ihc petro sequeremē. Usq. q. uerū.
- testimonium eius.
- I**n natat innocentiū. Scdm math. Cap. vi. Ecce angli dñi apparuit in somnis ioseph. Usq. qm naza reus uocabitur.
- D**ominica. i. Post natat dñi. Scdm lucā. Cap. iii. Erat ioseph et maria mat ihu. Usq. et grādi erat cum illo.
- I**n natat scī ioseph. Scdm mathēu. Cap. cc lxi. Dix ihc discipuli suis. Vigilate q. quia nescitis. Usq. sup omia bona sua cōtinuēt.
- I**n octaua dñi adscm maria ad martyres. Scdm lucā. Cap. iii. Post quā cōsumat dies octo. Usq. & glām pleb tuā iust.
- I**n uigilia theophanie. In ecclā scī petri. Scdm math. Cap. vi. In illo tēpō. Defuncto herode. Usq.

seu prenuntiando ante cesserit. Quis enim dubit& qd uox
 nr̃a prius sonat ut postmodū uerbum audiri possit.
 Quāuis itaq; marcus inconsonantib; euangelistis matheo
 uidelic& & luca ipsū iohannē nomine uocis nuncupatū
 eē inuenerat. Non autē uerbum uocis unū scilic& dī
 filium. nomine uerbi designatū in cōsonantib; euangelistis
 legerat. dū neq; adhuc beatus iohannes archanū ipsius ubi
 m̃steriū scriptis monstrauerat. Qd̃ tamen uerbū in se.
 in suo uidelic& intellectu & mente. diuina reuelante
 gr̃a ipse marcus p̃culdubio inuenerat. Neq; enī credibile ē.
 ut quāuis alioꝝ scriptis euangelistarū hoc uerbū n̄ didicerat.
 tamen m̃steriū uerbi diuine uocis ipsum later&. Id̃
 uerbum in se profusus inuenerat. quomā sc̃s euangelista
 templū dī electū erat. Vnde lic& in superiorib; quadam
 ducti similitudine rationis dixim⁹. non aliud eē uerbū diuine
 uocis. quā uerbum qd̃ est diuina uox. tamen secundum
 diligentiorē hui⁹ loci cōsiderationē. Quomodo uerbū uocis
 hoc ē uerbū iohannis xp̃e appellatur. non qd̃ ab ipso sc̃dm
 datam sit genitū. sed potius ab eo sit p̃dicatū. Nā uocis p̃ceden
 tis uidelic& iohannis subsequens eē uerbū. saluator dñs cōpetent̃
 aduertit. Sic idem unicus patris filius. uerbū diuine uocis eiusdē
 uidelic& iohannis recte nominat. Siquidē ipse iohannes uox di
 uina hoc ē. uox ad dō missa ante patris uerbū p̃phetico uaticinio.
 p̃spicue cognoscitur. Sequit̃. Deniq; & p̃fecti opus intrans
 & baptismo dñi p̃dicare dñm inchoans. non laborauit

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: *Ms. Ribb. 146, 52^r*

Belegexemplar bitte an:

Staatsbibliothek Bamberg

Neue Residenz, Domplatz 8
D-9600 Bamberg